

Metsäkatoasetuksen vaikutus yrityksen puunhankinnan toimintaan

Henni Vahto

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2025

Teknologiaosaamisen johtaminen

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Teknologiaosaamisen johtaminen

HENNI VAHTO:

Metsäkatoasetuksen vaikutus yrityksen puunhankinnan toimintaan

Opinnäytetyö 74 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Huhtikuu 2025

Euroopan unionin metsäkatoasetus 2023/1115/EU astui voimaan 29. kesäkuuta 2023 ja asetuksen soveltamisen oli määrä alkaa 30.12.2024. Asetus tuo sääntelyä puun, kumin, naudnan, kahvin, kaakaon, soijan ja öljypalmun sekä näistä valmistettujen tuotteiden asettamiseksi markkinoille Euroopan unionin alueella tai viemiseksi Euroopan unionin alueelta. Metsäkatoasetuksen tavoitteena on vähentää biologisen monimuotoisuuden vähenemistä ja kasvihuonekaasupäästöjä sekä edistää metsien säilyttämistä ja suojelua. Metsäkatoasetuksen tarkoituksena on vähentää Euroopan unionin osuutta globaaliin metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen sekä varmistaa, että markkinoille asetettavat tuotteet eivät aiheuta metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ja pyrkiä tulkitsemaan EU:n metsäkatoasetuksen 2023/1115/EU vaikutuksia Koskisen Oyj:n puunhankintaan. Tutkimuksessa on selvitetty asetuksen vaikutuksia suuryritysten näkökulmasta Suomesta hankitun raakapuun hankinnan, käytön ja toimituksen osalta. Tutkimusmenetelmänä käytettiin toimintatutkimusta, jossa seurattiin metsäkatoasetuksen toimeenpanoa yrityksessä 30.12.2024 asti.

Tutkimuksessa selvisi, että EU:n metsäkatoasetuksella 2023/1115/EU on vähäisiä vaikutuksia metsäkatoon Suomessa. Toimijoiden on kuitenkin otettava huomioon metsäkatoasetuksen vaatimukset asettaessaan raakapuuta markkinoille. Metsäkatoasetuksen soveltaminen edellyttää yritykseltä uusia käytäntöjä ja prosessien kehittämistä, jotta voidaan varmistaa, että hankitut raaka-aineet ovat metsäkatoasetuksen mukaisia. Tutkimuksessa todettiin, että metsäkatoasetuksen toimeenpanossa on ollut haasteita, erityisesti puutteellisten ohjeistusten ja tiukan aikataulun vuoksi. Tutkimuksessa ei pystytty selvittämään tarkkoja vaikutuksia yritykselle, sillä asetuksen soveltamista siirrettiin 12 kuukaudella eteenpäin ja tutkimuksen päättyessä toimeenpanoon liittyvät ohjeistukset sekä kansallinen lainsäädäntö oli kesken.

Asiasanat: metsäkatoasetus, EUDR

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Technology Management

HENNI VAHTO

Effects of the Deforestation Regulation on the operation of the company's wood procurement

Master's thesis, 74 pages, appendices 3 pages
April 2025

The European Union Deforestation Regulation 2023/1115/EU entered into force on 29 June 2023, and its enforcement was scheduled to begin on 30 December 2024. The regulation introduces rules for placing on the market or export of wood, rubber, cattle, coffee, cocoa, soy, and palm oil, as well as products made from these commodities, within the European Union. The aim of the deforestation regulation is to reduce the loss of biodiversity and greenhouse gas emissions, as well as to promote the preservation and protection of forests. The purpose of the deforestation regulation is to reduce the European Union's contribution to global deforestation and forest degradation and to ensure that products placed on the market do not cause deforestation or forest degradation.

The aim of the study was to investigate and interpret the effects of the EU Deforestation Regulation 2023/1115/EU on Koskisen Corporation's wood procurement. The study examined the effects of the regulation from the perspective of large companies regarding the procurement, use, and delivery of raw wood procurement from Finland. The research method used was action research, which monitored the implementation of the deforestation regulation in the company until December 30, 2024.

The study found that the EU Deforestation Regulation 2023/1115/EU has limited effects on deforestation in Finland. However, the company must consider the requirements set by the deforestation regulation when placing raw wood on the market. The regulation's requirements means that new practices and process development must be done in the company to ensure that the procured raw wood purchased comply with the deforestation regulation. The study noted that there have been challenges in the implementation of the deforestation regulation, particularly due to incomplete guidance and tight schedules. The exact impacts on the company could not be determined, as the application of the regulation was postponed by 12 months, and at the end of the study, the guidance related to implementation and national legislation were still incomplete.

Key words: Deforestation regulation, EUDR

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS	9
3	METSÄKATOASETUKSEN TAUSTA.....	10
	3.1 Asetuksen tausta.....	10
	3.2 Metsäkato ja metsien tilan heikkeneminen.....	11
	3.3 Puutavara-asetus ja FLEGT-lupajärjestelmä	13
4	METSÄKATOASETUS	16
	4.1 Metsäkatoasetuksen tarkoitus.....	16
	4.2 Määritelmät	17
	4.3 Toimijat	19
	4.4 Asianmukainen huolellisuus.....	21
	4.4.1 Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä	22
	4.4.2 Tietojen hankinta	23
	4.4.3 Tietojärjestelmä	24
	4.4.4 Riskien arviointi ja vähentäminen	24
	4.5 Toimivaltainen viranomainen	25
	4.6 Toimeenpano	26
5	METSÄKATOASETUKSEN KANSALLINEN SOVELTAMINEN	28
	5.1 Vaikutukset Suomessa.....	28
	5.1.1 Kansallinen lainsäädäntö.....	28
	5.1.2 Hakkuut Suomessa	29
	5.1.3 Puun käyttö metsäteollisuudessa	29
	5.1.4 Toimijat Suomessa	30
	5.2 Hyödykkeiden laillisuus	31
	5.3 Metsäkato Suomessa.....	33
	5.4 Metsien tilan heikkeneminen Suomessa	34
6	TUTKIMUSMENETELMÄ	37
	6.1 Tutkimuksessa käytettävä menetelmä	37
	6.2 Toimintatutkimus.....	37
7	TUTKIMUSOSUUS.....	41
	7.1 Tutkimuksen vaiheet	41
	7.2 Vaikutusten arviointi.....	42
	7.3 Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä.....	43
	7.3.1 Tietovaatimus	44
	7.3.2 Riskin arviointi ja riskiä vähentävät menettelyt	45
	7.4 Metsäkato yrityksen puunhankinnan toiminnassa.....	46

7.5 Metsien tilan heikkeneminen.....	47
7.6 Asianmukaisen huolellisuuden vakuutus.....	47
7.6.1 Asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksen tekeminen.....	48
7.6.2 Käyttötapaukset.....	51
7.7 Tiedonvälitys	52
7.7.1 Tiedonvälityksen vaihtoehdot	53
7.7.2 Puutavaratoimitusten käyttötapaukset.....	55
7.7.3 Toimeenpanon aloitus	59
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	61
8.1 Tutkimusmenetelmän soveltuvuus	61
8.2 Käytännön anti	61
8.3 Tutkimusehdotuksia	64
LÄHTEET.....	67
LIITTEET	72
Liite 1. EU:n puutavara-asetuksen mukaiset nimikkeet (Asetus 2023/1115/EU).....	72
Liite 2. Asianomaiset hyödykkeet ja tuotteet puun osalta (Asetus 2023/1115/EU).....	73
Liite 3. Asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus (Asetus 2023/1115/EU).....	74

LYHENTEET JA TERMIT

CN-koodi	Euroopan unionin yhdistetyn nimikkeistön koodi
CN-nimikkeistö	Euroopan unionin yhdistetty nimikkeistö
DD-järjestelmä	Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä
DD-vakuutus	Asianmukaisen huolellisuuden vakuutus
EUDR	EU:n metsäkatoasetus
EUDR- järjestelmä	EU:n sähköinen tietojärjestelmä

1 JOHDANTO

Euroopan unionin metsäkatoasetus eli Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1115 tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoille ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta (myöhemmin metsäkatoasetus) astui voimaan 29.6.2023. Metsäkatoasetuksen tavoitteena on minimoida Euroopan unionin osuus globaaliin metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen. Asetuksen voimaantulon jälkeen alkoi 18 kuukauden siirtymäaika ja asetuksen toimeenpanon oli määrä alkaa 30.12.2024. Siirtymäajan aikana Euroopan komission oli määrä julkaista ohjeistuksia toimeenpanon tueksi ja kansallisen lainsäädännön valmistua. Syksyllä 2024 komissio päätyi esittämään 12 kuukauden siirtymäaikaa asetuksen toimeenpanon aloittamiseksi. Tämän tutkimuksen aikana meneillään on siirtymäaika ja asetuksen soveltamisen on määrä alkaa 30.12.2025.

Maailman laajuisesti merkittävä tekijä metsäkatoon on metsien raivaaminen maatalouskäyttöön. Metsäkatoasetus pyrkii vähentämään Euroopan unionin osuutta globaaliin metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen. Metsäkatoasetus tuo säätelystä tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien tuotteiden asettamiseen Euroopan unionin markkinoille tai vientiin Euroopan unionin alueelta. Metsäkatoasetus koskee nautaeläimiä, kumia, kaakaota, kahvia, öljypalmua, soijaa ja puuta sekä näistä valmistettuja tuotteita. Joulukuun lopun jälkeen metsäkatoasetuksen piirissä olevien tuotteiden saattaminen Euroopan unionin markkinoille tai vienti Euroopan unionin alueen ulkopuolelle edellyttää, että niiden tuotanto ei ole aiheuttanut asetuksen mukaista metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä. Lisäksi tuotteiden tai hyödykkeiden tuottaminen tulee tapahtua tuotantomaa keskeisen lainsäädännön mukaisesti ja asianmukaisen huolellisuuden vakuutus tulee olla tehtynä ennen markkinoille asettamista.

Tämä tutkimus on toteutettu selvityksenä Koskisen Oyj:n puunhankinnalle EU:n metsäkatoasetuksen 2023/1115/EU toimeenpanon vaikutuksista. Koskisen Oyj on yli satavuotias puunjalostuksen yritys. Yritys valmistaa sahatavaraa ja jatkoja-

losteita sekä vaneria, ohutvaneria, viilua, lastulevyä ja kevyiden hyötyajoneuvojen sisustusratkaisuja. Koskisen Oyj:n tuotteita viedään yli 70 maahan. Yrityksen tuotantolaitokset sijaitsevat Kärkölässä, Hirvensalmella ja Puolassa. Puuraaka-aineen hankinnasta vastaa yrityksen oma puunhankinta.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää ja pyrkiä tulkitsemaan Euroopan unionin metsäkatoasetuksen 2023/1115/EU vaikutuksia yrityksen puunhankinnan toimintaan ja tuottaa dokumentaatio metsäkatoasetuksen toimeenpanon vaikutuksista yrityksen puunhankinnassa. Tutkimus on rajattu käsittelemään vaikutuksia ainoastaan asetuksen määrittelemien suuryritysten näkökulmasta (taulukko 1) ja Suomesta hankitun raakapuun hankinnan, käytön ja toimituksen osalta. Tutkimuksessa seurataan metsäkatoasetuksen toimeenpanoa 30.12.2024 asti. Työssä on tarkasteltu metsäkatoasetusta puunhankinnan kannalta oleellisin osin. Osaa asetukseen liittyviä säädöksiä ei tässä työssä ole käsitelty, vaikka niitä ei ole erikseen rajattu ulos.

Metsäkatoasetus astui voimaan kesäkuussa 2023 ja asetuksen soveltamisen oli määrä alkaa 30.12.2024. Joulukuussa 2024 Euroopan komission ehdotuksesta metsäkatoasetuksen toimeenpanoa päätettiin siirtää 12 kuukaudella eteenpäin. Tutkimuksen aikana EU:n metsäkatoasetus 2023/1115/EU on voimassa, mutta sen toteuttamiseen liittyvä ohjeistus ja kansallinen lainsäädäntö sekä määritelmät ovat kesken. Työtä tulee lukea siitä näkökulmasta, että metsäkatoasetuksen tulkintaa on tehty keskeneräisten ohjeistusten pohjalta ja vuoden 2025 aikana täydentyvät ohjeistukset sekä kansalliset linjaukset ja lainsäädäntö tuovat mahdollisesti muutoksia tässä tutkimuksessa esitettyyn toimeenpanoon yrityksessä.

Tämän tutkimuksen lähtökohtana on ollut yritykseen kohdistuva vaatimus noudattaa EU:n metsäkatoasetusta vuoden 2024 lopusta alkaen. Tämä tutkimus pyrkii vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin. Mikä on metsäkatoasetus? Miten asetus toimeenpannaan Suomessa? Miten metsäkatoasetus vaikuttaa yrityksen puunhankinnan toimintaan?

3 METSÄKATOASETUKSEN TAUSTA

3.1 Asetuksen tausta

Euroopan unionilla ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa, joka sisältyisi Euroopan unionin perussopimukseen. Metsiin liittyvä politiikka kuuluu ensisijaisesti jäsenvaltioiden omaan toimivaltaan. Metsiin liittyviä asioita sisältyy kuitenkin useisiin Euroopan unionin sektoripoliitikkoihin. Esimerkiksi ympäristö-, maatalous- ja ilmasto- sekä energiapolitiikan alalta löytyy useita asetuksia ja direktiivejä, jotka vaikuttavat metsätalouteen ja metsäteollisuuteen suoraan tai välillisesti. (Euroopan parlamentti 2023; Maa- ja metsätalousministeriö 2024a)

Euroopan unioni pyrkii edistämään metsien säilyttämistä ja suojelua toimintapolitiikallaan ja säännöillään. Keskeisimmät metsäkadon torjuntaa koskevat toimintapolitiikat ja säännöt kattavat esimerkiksi Euroopan unionin metsästrategian ja biodiversiteettistrategian, metsäkatoa aiheuttamattomat tuotteet ja ennallistamista koskevan lain sekä maankäyttöä ja metsätaloutta koskevat säännöt. (Eurooppa neuvosto 2024)

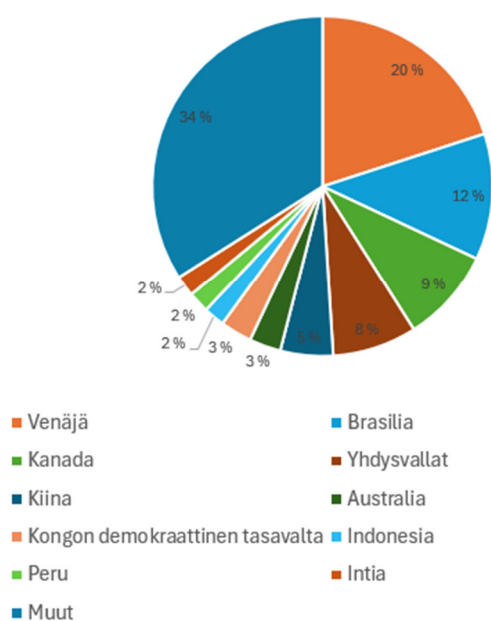
Euroopan unioni julkisti vuonna 2019 Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, jonka tavoitteena on tehdä Euroopasta ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä. Vihreän kehityksen ohjelma muodostuu useista toimenpiteistä liikenteeseen, teollisuuteen, energijärjestelmiin, rakennusten energiatehokkuuteen sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja ennallistamiseen sekä ilmastotoimien tehostamiseen maailmanlaajuisesti. Vuonna 2021 julkaistu Euroopan unionin metsästrategia 2030 on yksi vihreän kehityksen ohjelman keskeisistä hankkeista. Sen tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä 55 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasoihin verrattuna ja lisätä metsien kokoa ja laatua Euroopassa sekä parantaa metsien kykyä selviytyä muuttuvista olosuhteista. Metsästrategia on kokonaisvaltainen kattaen koko metsäsektorin arvoketjun ja sen avulla Euroopan unionin metsäasioita pyritään hallitsemaan ja koordinoimaan. (Euroopan komissio n.d.; Maa- ja metsätalousministeriö 2024a.)

Euroopan unionin biodiversiteettistrategia on pitkän aikavälin suunnitelma, jonka tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden tukeminen ja ekosysteemien tilan heikkenemisen pysäyttäminen. Euroopan unionin biodiversiteettistrategia julkaistiin vuonna 2020 ja se ulottuu aina vuoteen 2030 asti. Yksi strategian tavoitteista on lisätä metsien määrää sekä parantaa metsien sietokykyä ja terveyttä. Biodiversiteettistrategiassa todetaan, että kaikki Euroopan unionin alueella sijaitsevat luonnontilaiset metsät ja vanhat metsät tulee suojella tiukasti. (European union 2020; European commission 2024a)

3.2 Metsäkato ja metsien tilan heikkeneminen

Metsät ovat luonnon monimuotoisuudelle merkittäviä ja niissä elää valtaosa tunnetuista maalla elävistä lajeista. Metsät kattavat maapallon maapinta-alasta noin 31 prosenttia. Lähes puolet maailman metsäalasta on suhteellisen koskemattonta ja enemmän kuin kolmannes metsistä on ikimetsiä. Metsät eivät ole jakautuneet tasaisesti maapallolle. Maailman metsistä kaksi kolmasosaa on sijoittunut kymmenen maan alueelle. Kuvassa 1 on esitetty maailman metsien jakautuminen eri maiden välille. Enemmän kuin puolet maailman metsäalasta löytyy Venäjältä, Brasiliasta, Kanadasta, Yhdysvalloista ja Kiinasta. (FAO 2020, 10–11)

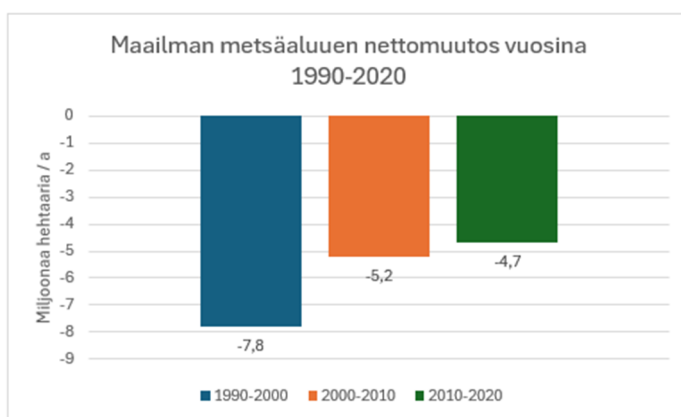
Metsien jakautuminen maailmassa 2020

Kuva 1 Metsien jakautuminen maailmassa vuonna 2020 (FAO 2020)

Metsäkadolla tarkoitetaan metsän muuttumista johonkin toiseen käyttötarkoitukseen, kuten maatalouden tai rakentamisen käyttöön, riippumatta siitä tapahtuuko muutos ihmisen toiminnan seurauksena tai ei. Merkittävin syy metsäkadolle ja metsien tilan heikkenemiselle on metsäalueen raivaaminen viljely- tai laidunmaaksi etenkin trooppisilla ja subtrooppisilla alueilla. Länsimaissa tapahtuva hyödykkeiden kuluttaminen on globaalisti merkittävä syy metsäkatoon tropiikissa. Metsiä hävitetään ennen kaikkea maatalouden laajenemisen seurauksena useiden keskeisten hyödykkeiden, kuten soijan, naudanlihan ja palmuöljyn tuottamisen seurauksena, mikä aiheuttaa noin 80 prosenttia trooppisesta metsäkadosta maailmanlaajuisesti. Euroopan unionin kulutus on merkittävä osa maailmanlaajuisesta metsäkadosta, joka liittyy kansainväliseen kauppaan. (WWF Suomi 2021; European parliament 2023b.)

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n (Food and Agriculture Organization of the United Nations) mukaan metsäalaa on siirtynyt muuhun maankäyttöön 1990–2020 välisenä aikana maailmasta yhteensä noin 420 miljoonaa hehtaaria. FAO on YK:n erityisjärjestö, jonka vastuulla on uusiutuvien luonnonvarojen kestävän hallinnan, maaseudun kehittämiseen ja ruoka- sekä ravitsemusturvaan liittyvät kysymykset. Metsäkato on viime vuosina hidastunut. Vuosien 2015 ja 2020 välisenä aikana FAO arvioi metsäkadoksi 10 miljoonaa hehtaaria vuodessa, kun se 1990 luvulla oli 16 miljoonaa hehtaaria vuodessa. Vaikka maailman metsäalueen nettomuutos on vähentynyt merkittävästi vuodesta 1990 (kuva 2), jatkuu metsäkato ja metsien tilan heikkeneminen edelleen hälyttävällä vauhdilla. Eniten metsäkatoa tapahtuu Afrikassa ja Etelä-Amerikassa. (FAO 2020; Maa- ja metsätalousministeriö 2024b)

Kuva 2 Metsäalueen muutos maailmassa vuosina 1990–2020 (FAO 2020)

3.3 Puutavara-asetus ja FLEGT-lupajärjestelmä

Euroopan unioni aloitti vuonna 2003 EU FLEGT (Forest Law Enforcement, Governance and Trade in Timber) Action Plan -toimintaohjelman, jonka tavoitteena oli torjua laittomia hakkuita ja laittomien puuperäisten tuotteiden kauppaa. Sen keskeisiä elementtejä ovat FLEGT-lupajärjestelmää koskeva asetus eli Neuvoston asetus (EY) 2173/2005 Euroopan yhteisöön suuntautuvaa puutavaran tuontia koskevan FLEGT-lupajärjestelmän perustamisesta ja EU:n puutavara-asetus eli Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 995/2010 puutavaraa ja puutuotteita markkinoille saattavien toimijoiden velvollisuuksien vahvistamisesta. (Asetus 2173/2005/EY; Asetus 995/2010/EU; Maa- ja metsätalousministeriö 2015; Ruokavirasto 2024a)

FLEGT-lupajärjestelmän tavoitteena on taata, että puutavara ja puutuotteet ovat laillisesti tuotettuja. FLEGT-lupajärjestelmän perustana on vapaaehtoiset sopimukset, VPA-sopimukset (Voluntary partnership agreements), Euroopan unionin ja kolmansien maiden kanssa. Maakohtaisissa VPA sopimuksissa määritellään järjestelmät, joiden avulla puutavaran ja puuperäisten tuotteiden laillisuus voidaan todentaa. FLEGT-luvan saaneet tuotteet noudattavat puutavara-asetuksen vaatimuksia. (Ruokavirasto n.d.)

Puutavara-asetuksen 995/2010/EU soveltaminen alkoi 3.3.2013. Puutavara-asetus kieltää laittomasti korjatun puutavaran ja laittomasti korjatusta puutavarasta valmistettujen hyödykkeiden saattamisen Euroopan unionin markkinoille. Asetuksessa säädetään myös toimijan velvollisuuksista, kun puutavara tai puutavarasta valmistetut hyödykkeet saatetaan ensimmäisen kerran markkinoille. Puutavara-asetusta sovelletaan raakapuuhun ja puusta valmistettuihin tuotteisiin, kuten sahatavaraan ja vaneriin. Asetusta sovelletaan sekä Suomessa tuotettuun puutavaraan että tuontipuuhun. Asetuksen soveltamisalaan kuuluvat puutavara ja puutuotteet on lueteltu tullikoodeittain puutavara-asetuksen liitteessä (liite 1). (Asetus 995/2010/EU; Maa- ja metsätalousministeriö n.d.)

Puutavara-asetus velvoittaa toimijoita noudattamaan asianmukaista huolellisuutta saattaessaan puutavaraa tai puutuotteita markkinoille. Laittomasti korjatun puutavaran tai laittomasti korjatusta puutavarasta valmistettujen hyödykkeiden

saattaminen markkinoille on puutavara-asetuksen mukaisesti kielletty. Laiton puutavara voi olla esimerkiksi tuotantomaaan kansallisten lakien vastaisesti korjattua tai myytyä puutavaraa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi luvattomia hakkuita, veropetoksia tai väärennettyjä tulliasiakirjoja. Toimijan on käytettävä asianmukaisen huolellisuuden järjestelmää saattaessaan puutavaraa tai puutuotteita markkinoille. (Asetus 995/2010; Ruokavirasto 2022; Maa- ja metsätalousministeriö n.d.)

Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän tarkoituksena on mahdollistaa toimijoille puutavaran ja puutuotteiden jäljittämisen sekä saada tietoa sovellettavan lainsäädännön noudattamisesta. Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä muodostuu tietojen saannista, riskinarvioinnista ja riskin vähentämisestä. Järjestelmän tulee sisältää toimenpiteet ja menettelyt, joiden perusteella mahdollistetaan asetuksen vaatima tiedon saanti toimijan markkinoille saattamastaan puutavarasta tai puutuotteista. Toimijan tulee kerätä tietoa esimerkiksi markkinoille asettamista tuotteista, määrästä, keskeisistä puutavaran laillisuuden osoittavista asiakirjoista sekä alueesta, josta puutavara on peräisin. Riskinarvioinnissa toimija arvioi, onko olemassa vähäistä merkittävämpi riski sille, että laittomasti korjattua puutavaraa tai laittomasti korjatusta puutavarasta valmistettuja tuotteita saatettaisiin markkinoille. Mikäli riski on vähäistä merkittävämpi, tulee toimijan tehdä toimenpiteitä riskin vähentämiseksi. (Asetus 995/2010; Ruokavirasto 2018; Ruokavirasto 2022; Maa- ja metsätalousministeriö n.d.)

Euroopan komission tarkasteli puutavara-asetuksen toimivuutta vuonna 2021. Toimivuustarkastuksessa arvioitiin, miten puutavara-asetuksen tavoitteet olivat toteutuneet globaalisti ja miten asetuksen toimeenpano oli onnistunut. Toimivuustarkastelu osoitti, että puutavara-asetus oli parantanut tilannetta sekä FLEGT-kumppanuusmenettelyyn osallistuneissa maissa että maissa, jotka eivät osallistuneet kumppanuusmenettelyyn. Komissio totesi toimivuustarkastuksessa, että asetuksen täytäntöönpano on ollut haasteellista ja neuvottelut ovat osoittautuneet pitkiksi ja täytäntöönpano on ollut hidasta. EU on tehnyt viidentoista maan kanssa vapaaehtoisen kumppanuussopimuksen. Kuitenkin vain yksi valtio, Indonesia, on ottanut käyttöön FLEGT-lisenssijärjestelmän. Komissio totesi, että vaikka Indonesian ja Euroopan unionin toteuttama FLEGT-lisenssintijärjestelmä näyttää yleisesti toimivan tarkoitettulla tavalla, VPA-prosesseihin osallistuvien

maiden vähäinen määrä ja sen kattama vähäinen kauppamäärä ovat rajoittaneet FLEGT-asetuksen mahdollisuuksia saavuttaa tavoitteensa. (European commission 2021)

4 METSÄKATOASETUS

4.1 Metsäkatoasetuksen tarkoitus

Euroopan unioni on ottanut käyttöönsä sääntelyä, jonka tavoitteena on säännellä globaalia metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä aiheuttavien tuotteiden pääsyä Euroopan unionin markkinoille tai vientiä Euroopan unionin alueelta. Sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että tietyt sääntelyn kohteena olevat hyödykkeet ja niiden toimitusketjut sekä näistä hyödykkeistä johdetut tuotteet eivät aiheuta metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä. Hyödykkeiden tulee olla metsäkatoa aiheuttamattomia ja niiden tulee olla tuotantomaa-asiaa koskevan lainsäädännön mukaan tuotettuja. Lisäksi hyödykkeistä on annettava asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus ennen saattamista markkinoille. Metsäkatoasetuksessa luetellut hyödykkeet ovat nauta, kaakao, kahvi, palmuöljy, kumi, soija ja puu sekä näistä johdetut tuotteet, kuten raakapuu, sahatavara tai lastulevy. (Eurooppa neuvosto 2024; Asetus 2023/1115/EU)

Euroopan unionin metsäkatoasetus 2023/1115/EU (EUDR) astui voimaan 29.6.2023, josta alkoi 18 kuukauden siirtymäaika asetuksen toimeenpanon aloittamiseksi. Asetuksen tarkoituksena on minimoida Euroopan unionin osuus metsien tilan heikkenemiseen ja globaaliin metsäkatoon. Asetuksella pyritään torjumaan ilmastonmuutosta ja luontokatoa varmistamalla, ettei Euroopan unionin alueella kulutettavia tuotteita ole valmistettu metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä aiheuttavista hyödykkeistä. Asetus velvoittaa yrityksiä tarkistamaan, onko yrityksen käyttämät raaka-aineet tai myytävät tuotteet tuotettu sellaisella maa-alueella, jonka tila on heikentynyt tai tuotteiden tai raaka-aineiden tuottaminen olisi aiheuttanut metsäkatoa. Asetuksella pyritään vaikuttamaan vähentävästi biologisen monimuotoisuuden heikkenemiseen ja kasvihuonepäästöihin. Metsäkatoasetuksella kumottiin puutavara-asetus 995/2010/EU, mutta FLEGT-lupajärjestelmä jää voimaan. (Maa- ja metsätalousministeriö n.d.; Euroopan parlamentti 2022)

4.2 Määritelmät

Metsäkatoasetuksessa asianomaisilla hyödykkeillä tarkoitetaan nautaeläimiä, kaakaota, kahvia, öljypalmua, kumia, soijaa ja puuta sekä näistä johdettuja tuotteita. Metsäkatoasetuksen liitteessä 1 on lueteltu CN-koodeittain 1 artiklassa tarkoitetut hyödykkeet ja asianomaiset tuotteet. CN-nimikkeistö on Euroopan unionin yhdistetty nimikkeistö, joita käytetään sisäkaupan tilastoilmoituksissa ja vienti-ilmoituksissa. Metsäkatoasetuksen mukaisia puuta koskevia CN-nimikkeitä on listattu asetuksen liitteessä yhteensä 31 kappaletta (liite 2). CN-nimikkeet kattavat puutavara-asetuksen nimikkeet ja lisäksi luetteloa on täydennetty yhdeksällä puuta koskevalla CN-nimikkeellä, jotka eivät sisältyneet puutavara-asetuksen soveltamisalaan. Puuta koskevissa nimikkeissä on laajoja tuoteryhmiä, kuten nimike 4403 raakapuu ja osa suppeampia nimikkeitä, kuten 4406 puiset rata- ja raitiotiepölkkyt. Osa nimikkeistä on saanut lisämerkinnän ex, joka tarkoittaa, että vain osa kyseisestä nimikkeestä kuuluu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan. (Asetus 2023/1115/EU; Kniivilä ym. 2024, 49–50; Tulli n.d.)

Metsäkatoasetuksessa metsäkadolla tarkoitetaan metsän raivaamista pysyvästi maatalouskäyttöön 31.12.2020 jälkeen riippumatta siitä, onko muutos aiheutunut ihmisen toiminnasta vai ei. Metsä tarkoittaa asetuksessa yli puoli hehtaaria käsittävää maa-alaa, jolla latvuston peittävyys on vähintään 10 % ja puuston pituus vähintään viisi metriä tai jolla puusto kykenee saavuttamaan nämä raja-arvot. Määritelmä ei päde kuitenkaan maa-alalla, joka on pääasiassa maatalouden käytössä tai infrarakentamisen piirissä olevia maita. Maatalouskäytöllä asetusta tarkoitetaan tässä yhteydessä maatalouden käytössä olevia maita mukaan lukien karjankasvatuksen, kesantomaat ja maatalouden puuviljelmät, kuten hedelmäpuuviljelmät. (Asetus 2023/1115/EU)

Sovellettavalla lainsäädännöllä tarkoitetaan metsäkatoasetuksessa tuotantomaan asiaa koskevaa lainsäädäntöä. Asetuksessa luetellaan useita sääntelyn osa-alueita ottamatta kantaa täsmällisesti siihen, mitä lakeja tulee huomioida. Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 40 kohdassa on lueteltu yleisesti lainsäädäntöä, jotka koskevat maankäyttöoikeuksia, ympäristönsuojelua, metsiin ja metsänhoitoon liittyviä sääntöjä sekä biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä

sääntöjä, kolmansien osapuolien oikeuksia, työelämäoikeuksia, kansainvälisessä oikeudessa suojattuja ihmisoikeuksia, alkuperäiskansojen oikeuksia sekä vero-, korruptiontorjunta-, kauppa- ja tullisäännöksiä. Keskeinen lainsäädäntö riippuu sen asianomaisen hyödykkeen tai tuotteen tuotantomaasta, missä hyödyke tai tuote on tuotettu. Merkityksellisenä lainsäädäntönä voidaan pitää myös lainsäädäntöä, jonka sisältö voidaan yhdistää metsäkadon tai metsien tilan heikkenemisen pysäyttämiseen osana Euroopan unionin sitoumusta puuttua monimuotoisuuden vähenemiseen ja ilmastonmuutokseen. (Asetus 2023/1115/EU; European union 2024)

Metsäkatoasetuksessa edellytetään, että asianmukaisten hyödykkeiden osalta laillisuuden lisäksi tarkastellaan metsien tilan heikkenemistä. Euroopan unionin markkinoille ei saa asettaa tuotteita, joiden valmistaminen on aiheuttanut metsien tilan heikkenemistä 31.12.2020 jälkeen. Metsien tilan heikkenemisellä tarkoitetaan asetuksessa metsien tilan rakenteellista muutosta. Asetuksessa metsien tilan heikkeneminen tarkoittaa ikimetsien tai luontaisesti uudistuvien metsien muuttamista puuplantaaseiksi tai muuksi puustoiseksi alueeksi tai muuttamalla ikimetsiä viljelymetsiksi. (Maa- ja metsätalousministeriö n.d.; Asetus 2023/1115/EU)

Ikimetsillä tarkoitetaan asetuksessa metsiä, jotka ovat luontaisesti uudistuneita ja kotoperäisistä lajeista koostuvia metsiä. Ikimetsissä ei näy selviä merkkejä ihmisen toiminnasta ja ekologiset prosessit eivät ole merkittävästi häiriintyneet. (Asetus 2023/1115/EU)

Luontaisesti uudistunut metsä määritellään metsäkatoasetuksessa metsäksi, joka on uudistunut luontaisesti. Tähän määritelmään on sisällytetty neljä alakohdtaa, jotka tarkentavat luontaisesti uudistuneen metsän määritelmää. Luontaisesti uudistuneet metsät voivat olla metsiä, joiden osalta on mahdoton erottaa, ovatko metsät uudistuneet luontaisesti vai ovatko ne viljeltyjä. Määritelmä käsittää metsät, joissa on sekä luontaisesti uudistuneita kotoperäisiä lajeja että istutettuja tai viljeltyjä lajeja ja joissa on odotettavissa, että luontaisesti uudistuvat puut muodostavat suurimman osan kasvavasta puustosta hakkuukypsänä. Lisäksi luontaisesti uudistunut metsä voi olla vesasyntyistä metsää, jos metsä on syntynyt alun perin luontaisesta uudistumisesta peräisin olevista puista. Myös vierasperäisten

lajien luontaisesti uudistuneet puut katsotaan asetuksessa luontaisesti uudistuneiksi. (Asetus 2023/1115/EU)

Viljelymetsä on metsäkoasetuksessa määritetty metsäksi, jonka puut ovat peräisin pääasiassa istutuksesta ja/tai harkitusta kylvöstä. Istutettujen tai kylvettyjen puiden osuus tulee olla kuitenkin yli 50 prosenttia kasvavasta puustosta hakkuukypsänä. Määritelmä sisältää myös vesasyntyiset metsät, kun ne ovat lähtöisin alun perin istutetuista tai kylvetyistä metsistä. (Asetus 2023/1115/EU)

Plantaasimetsällä tarkoitetaan istutettua metsään, joka kuuluu tehometsätalouden piiriin ja täyttää istutettaessa ja hakkuukypsänä metsäkoasetuksessa määritetyt kriteerit. Plantaasimetsässä on yksi tai kaksi puulajia, ikäluokka on tasainen ja puiden välillä on säännölliset etäisyydet. Plantaasimetsiin kuuluu lyhytkiertopuulajien viljelmät, joita käytetään puuraaka-aineeksi, kuiduksi ja energiaksi. Määritelmään eivät kuitenkaan kuulu suojametsät tai ekosysteemin ennallistamiseen istutetut metsät. Myöskään istuttamalla tai kylvämällä perustetut metsät, jotka hakkuukypsänä muistuttavat tai tulevat muistuttamaan luontaisesti uudistuvia metsiä, ei asetuksen mukaan tulkita plantaasimetsiksi. (Asetus 2023/1115/EU)

Markkinoille saattaminen tarkoittaa metsäkoasetuksen mukaisen hyödykkeen tai tuotteen asettamista ensimmäistä kertaa unionin markkinoille. Käsitteellä viitataan kuhunkin yksittäiseen asianomaiseen hyödykkeeseen tai tuotteeseen eikä tuotetyyppiin. Asettamisella saataville markkinoille tarkoitetaan metsäkoasetuksen alaisen tuotteen toimittamista kaupallisen toiminnan yhteydessä Euroopan unionin markkinoille jakelua, kulutusta tai käyttöä varten maksua vastaan tai maksutta. (Asetus 2023/1115/EU: European union 2024)

4.3 Toimijat

Toimija on metsäkoasetuksen mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka kaupallisen toiminnan yhteydessä saattaa markkinoille asianmukaisen huolellisuuden alaisia tuotteita tai hyödykkeitä tai vie niitä ulos Euroopan unionin alueelta. Toimijaa voi edustaa valtuutettuna edustajana luonnollinen henkilö, jonka

asuinpaikka on EU:n alueella tai oikeushenkilö, jonka hallinnollinen päätoimipaikka, sääntömääräinen kotipaikka tai pysyvät toimipaikka on Euroopan unionin alueella. (Asetus 2023/1115/EU; European union 2024)

Metsäkatoasetuksessa toimijoista viitataan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2013/34/EU tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta. Direktiiviä 2013/34/EU on muutettu lokakuussa 2023 Komission delegoidulla direktiivillä (EU) 2023/2775 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta mikroyritysten, pienten, keskisuurten ja suurten yritysten tai konsernien kokoluokkien raja-arvojen muutosten osalta.

Direktiivissä 2013/34/EU ja delegoidussa direktiivissä 2023/2775/EU on määriteltä yritykset ja konsernit taseen loppusumman, liikevaihdon ja työntekijöiden keskimääräisen lukumäärän mukaan tilivuoden aikana. Taulukossa 1 on esitetty eri yritysten kokoluokkien raja-arvoja. Mikroyritykset, pienet yritykset ja keskisuuret yritykset ovat yrityksiä, joilla vähintään kaksi kolmesta taulukossa 1 esitetystä raja-arvoista eivät ylity tilinpäätöspäivänä. Pienet konsernit ja keskikokoiset konsernit ovat konserniyrityksiä, joilla konsernin lukujen perusteella emoyhtiön tilinpäätöspäivänä ei ylity vähintään kaksi taulukossa 1 kuvatutuista kolmesta raja-arvoista.

Tässä tutkimuksessa on selvitetty metsäkatoasetuksen vaikutuksia suuryritysten ja suurten konserniyritysten näkökulmasta. Suuryritykseksi tai suureksi konserniksi katsotaan yritys, jolla vähintään kaksi seuraavista kolmesta raja-arvoista ylittyy tilinpäätöspäivänä: taseen loppusumma on yli 25 000 000 €, liikevaihto yli 50 000 000 € ja työntekijöitä on keskimäärin tilivuoden aikana 250 henkilöä (taulukko 1). Suurilla konserneilla arvioidaan konsernitilinpäätöksen tunnuslukuja emoyhtiön tilinpäätöspäivänä, jolloin vähintään kaksi kolmesta taulukon 1 suuren konsernin mukaisista raja-arvoista ylittyy. (Asetus 2023/1115; Direktiivi 2013/34/EU; Delegoitu direktiivi 2023/2775)

Taulukko 1 Yritysten luokittelu taseen loppusumman, liikevaihdon ja työntekijöiden määrän mukaan (Direktiivi 2013/34/EU; Delegoitu direktiivi 2023/2775)

	Taseen loppusumma, €	Liikevaihto, €	Työntekijöitä tilivuoden aikana (ka), hlö
Mikroyritys	450 000	900 000	10
Pieni yritys tai pieni konserni	5 000 000	10 000 000	50
Keskisuuri yritys tai keskikokoinen konserni	25 000 000	50 000 000	250
Suuri yritys tai suuri konserni	25 000 000	50 000 000	250

Metsäkatoasetus asettaa velvoitteita yrityksen koon mukaan. Suuryritysten on raportoitava julkisesti vuosittain asianmukaisen huolellisuuden järjestelmästä ja toimenpiteistä. Vastaavaa raportointivelvoitetta ei ole pienemmillä yrityksillä. Raportointi tulee tehdä mahdollisimman kattavasti ja se on julkaistava esimerkiksi yrityksen internet sivuilla. Raportoinnin tulee sisältää metsäkatoasetuksen mukaisten hyödykkeiden osalta myös riskinarvioinnin päätelmiä ja toteutettuja toimenpiteitä. Raportoinnissa on tuotava myös ilmi mahdollinen alkuperäiskansojen kuulemisprosessi, mikäli hankinta on kohdistunut tällaiselle alueelle. (Delegoitu direktiivi 2023/2775; Ruokavirasto 2024b)

4.4 Asianmukainen huolellisuus

Yrityksille kohdistuu konkreettisia vaatimuksia liittyen toimijoiden vastuisiin, asianomaisten hyödykkeiden jäljitettävyyteen ja tiedon kuljettamiseen toimitusketjuissa sekä komission sähköisen tietojärjestelmän käyttöön. Kun yrityksen toimintaan liittyy metsäkatoasetuksen mukaisia hyödykkeitä, on yrityksellä vastuu huolehtia, että yrityksen tuotantoketjut ovat metsäkatovapaita ja toiminnassa noudatetaan asianmukaista huolellisuutta. Asianmukaiseen huolellisuuteen on sisällyttävä huolellisuuden todentamiseen tarvittavien asiakirjojen ja tietojen keräämistä

sekä säilyttämistä, riskinarviointitoimenpiteitä ja riskin vähentämiseen tähtäviä toimenpiteitä. Toimijoiden on noudatettava asianmukaista huolellisuutta ennen tuotteiden saattamista markkinoille Euroopan unionin alueella tai vientiä Euroopan unionin alueelta. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024c)

4.4.1 Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä

Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä (DD-järjestelmä) on toiminnanohjausjärjestelmä, jonka avulla toimija varmistaa, etteivät hankittavat raaka-aineet tai markkinoille asetettavat tuotteet ole metsäkatoasetuksen vastaisia. DD-järjestelmä koostuu kolmesta osa-alueesta: tietojen hankinnasta, riskin arvioinnista ja riskin vähentämisestä. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024d)

Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmää on arvioitava vähintään kerran vuodessa, mikäli toimituksiin ei kohdistu muutoksia ja aina silloin kun hankintaketjussa tapahtuu muutoksia. Kerätyt tiedot ja riskien vähentämiseksi tehty dokumentaatio ja järjestelmään kohdistuvat muutokset on toimijan dokumentoitava. Tietoja on säilytettävä viiden vuoden ajan markkinoille asettamisesta. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024d)

Järjestelmää ylläpitämällä toimija varmistaa, että toiminta on metsäkatoasetuksen mukaista. Toimijalla on vastuu pystyä osoittamaan tarvittaessa, kuinka kerätyt tiedot on tarkastettu ja kuinka riskin suuruus on arvioitu sekä kuinka päätös riskien vähentämiseksi tehdyistä menettelyistä on tehty. Suuryritysten on raportoitava asianmukaisen huolellisuuden järjestelmästä julkisesti esimerkiksi internet sivuillaan mahdollisimman kattavasti. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024d)

Toimijoiden on mahdollista noudattaa yksinkertaistettua asianmukaisen huolellisuuden järjestelmää, mikäli toimijan markkinoille saattamat tai hankkimat asianomaiset hyödykkeet ja asianomaiset tuotteet on tuotettu sellaisissa maissa tai maan osissa, jotka on luokiteltu alhaisen riskin maiksi tai maiden osiksi. Toimijoiden tulee arvioida toimitusketjun monimutkaisuuden ja riskin metsäkatoasetuk-

sen kiertämisestä. Mikäli toimija noudattaa yksinkertaistettua asianmukaista huolellisuutta, tulee toimijan varmistaa, ettei asianomaiset hyödykkeet ole sekoittuneet alkuperältään tuntemattomiin tuotteisiin tai alkuperältään suuririskisten tai keskimääräisen riskin maiden tai maiden osien tuotteisiin. (Asetus 2023/1115/EU)

4.4.2 Tietojen hankinta

Asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus eli DD-vakuutus (due diligence statement) tulee toimijan tehdä ennen tuotteet markkinoille saattamista tai vientiä (liite 3). DD-vakuutuksessa toimija antaa tiedot itsestään, tuotteesta ja tuotteen alkuperästä. Alkuperän todentamiseksi toimijan tulee kerätä tuotteista tietoja, kuten tuotteen kuvaus ja määrä, tuotantomaata tai tarvittaessa tuotantomaan osa sekä maantieteellinen sijainti, jossa raaka-aineet on tuotettu. Asianmukaisen huolellisuuden vakuutus tehdään sähköisesti Euroopan unionin sähköiseen tietojärjestelmään. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024e)

Asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksessa toimija antaa tiedot toimijan nimestä ja toimijan yhteystiedoista. Tuotetiedoissa ilmoitetaan asianomaisen hyödykkeen harmonoidun järjestelmän koodi (CN-koodi), vapaamuotoinen kuvaus, tieteellinen nimi ja määrä, jonka toimija aikoo markkinoille asettaa. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024e)

Alkuperätiedoissa toimija ilmoittaa kaikkien niiden maa-alueiden maantieteellisen sijainnin, joilla vakuutuksessa ilmoitettavat hyödykkeet on tuotettu. Puutavaran osalta yli neljän hehtaarin suuruiset alat tulee esittää monikulmioina. Tätä pienemmillä aloilla sijainti ilmoitetaan yhtä leveys ja yhtä pituusastetta vastaavilla leveys- ja pituuskoordinaateilla. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024e)

Asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksessa voidaan viitata aiemmin tehtyyn DD-vakuutuksen tai vakuutuksiin. Tällöin toimijan tulee ilmoittaa ne viitenumerot, joihin uudessa vakuutuksessa viitataan. (Ruokavirasto 2024e)

4.4.3 Tietojärjestelmä

Metsäkatoasetuksen luvussa 7 on säädetty tietojärjestelmästä. Euroopan komissio perustaa 30.12.2024 mennessä tietojärjestelmän, johon asianmukaista huolellisuutta koskevat vakuutukset voidaan toimittaa. Komissio vastaa järjestelmän ylläpidosta 30.12.2024 jälkeen. Tietojärjestelmään tulee kattaa toimijoiden rekisteröityminen, asianmukaista huolellisuutta koskevien vakuutusten rekisteröinti ja olemassa olevien DD-vakuutusten viitenumeroiden asettaminen saataville. Lisäksi järjestelmään tulee mahdollistaa tarkastusten rekisteröinnin asianmukaista huolellisuutta koskevien vakuutuksien tarkastuksista ja rajapinnan Tullin järjestelmiin Euroopan unionin tullialan yhdenmätyn palveluympäristön kautta. Järjestelmän on tarkoitus mahdollistaa asiaankuuluvien tietojen antaminen riskiprofiloinnin tukemiseksi ja viranomaisten, komission ja toimijoiden välisen avun ja yhteistyön helpottaminen. (Asetus 2023/1115/EU)

Asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksen toimija voi tehdä manuaalisesti EU:n tietojärjestelmään tai sähköisesti API-rajapinnan kautta (European commission 2024b). API eli Application Programming Interface on ohjelmointirajapinta, joka mahdollistaa kommunikoinnin eri järjestelmien välillä (Educative 2021).

Sähköisestä tietojärjestelmästä käytettiin tutkimuksen aikana nimitystä Traces-järjestelmä. Järjestelmän nimeä on sittemmin päivitetty EUDR-järjestelmäksi (Ruokavirasto 2024d). Koska jatkossa EU:n sähköisen järjestelmän nimenä käytetään EUDR-järjestelmää, on tätä nimitystä käytetty selkeyden vuoksi myös tämän tutkimuksen raportissa.

4.4.4 Riskien arviointi ja vähentäminen

Toimijoiden on arvioitava riskit kerättyjen asiakirjojen ja tietojen perusteella, onko olemassa sellaista riskiä, että asianomaiset tuotteet olisivat metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä aiheuttavia. Riskinarvioinnissa on otettava huomioon tuotantomaaan lähtökohdat. Toimijan on arvioitava, onko tuotantomaaan tai tuotantomaaan osien osalta määritelty riskiä metsäkatoon tai metsien tilan heikkenemiseen. Toimijan on arvioitava, miten toiminta vaikuttaa alueen alkuperäiskansoihin

ja kuinka yleistä korruptio on tuotantomaassa. Toimijan tulee selvittää myös toimitusketjujensa monimutkaisuutta. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024d)

Mikäli arvioinnissa todetaan, että asianomaisen hyödykkeen hankinnassa on kohonnut riski sille, että hyödykkeet ovat metsäkatoasetuksen vastaisia, tulee toimijan vähentää riskiä ennen tuotteiden markkinoille saattamista tai vientiä. Tuotteita ei saa saattaa markkinoille tai viedä, mikäli riskiä ei saada vähennettyä riittävän alhaiseksi. Suuryritysten tulee vähentää riskiä sisäisen valvonnan ja riippumattoman tarkastuksen avulla. Asianmukaiset toimintatavat, valvonta ja menettelyt tulee tähdätä riskien vähentämiseen. (Ruokavirasto 2024b, 2024d)

Metsäkatoon liittyvän maakohtaisen riskiluokituksen arvioimiseksi Euroopan komissio perustaa kolmitasoisin järjestelmän, jonka perusteella maat luokitellaan suuren riskin, keskimääräisen riskin ja alhaisen riskin maihin. Suuren riskin maat tarkoittavat maita tai maiden osia, joiden osalta on havaittu suuri riski, että kyseisessä maassa tai maanosassa tuotettaisiin asianomaisia hyödykkeitä, jotka ovat metsäkatoa aiheuttavia. Alhaisen riskin maat ovat maita tai maanosia, joiden osalta voidaan katsoa, että on olemassa riittävät takeet siitä, ettei kyseisessä maassa tai maanosassa tuoteta asianomaisia hyödykkeitä, jotka aiheuttaisivat metsäkatoa. Mikäli maa on alhaisen riskitason maa, sovelletaan yksinkertaistettua DD-menettelyä. Keskimääräisen riskin maat ovat maita tai maanosia, joita ei ole luokiteltu korkean riskin tai alhaisen riskin luokkaan. Riskiluokituksen määrittely on tutkimuksen aikana kesken ja ennen luokituksen valmistumista kaikkiin maihin sovelletaan keskimääräisen riskin luokkaa. Yksinkertaistetun asianmukaisen huolellisuuden menettelyn noudattaminen vaatii riskiluokitusten valmistumista (Asetus 2023/1115/EU; Kniivilä ym. 2024,18)

4.5 Toimivaltainen viranomainen

Metsäkatoasetuksen luvussa 3 on määrätty jäsenvaltioiden ja niiden toimivaltaitten viranomaisten velvoitteista. Kunkin jäsenmaan on määrättävä metsäkatoasetuksen velvoitteiden täyttämistä valvova viranomainen. Jäsenvaltiot vastaavat, että metsäkatoasetuksen toimivaltaisella viranomaisella on riittävät valtuudet ja

resurssit sekä toiminnallinen riippumattomuus täyttää metsäkatoasetuksen vaatimukset. Toimivaltaisen viranomaisen velvoitteena on valvoa alueellaan tarkastuksin, noudattavatko toimijat metsäkatoasetusta. (Asetus 2023/1115/EU)

Metsäkatoasetuksessa on kirjattu, että kuluttajien, yritysten ja julkisten toimijoiden mahdollisuuksia parannetaan saada tietoa metsäkatoasetuksen mukaisten tuotteiden toimitusketjuista. Opastus ja tietojen vaihto tulee hoitaa siten, että toimijoiden velvoite noudattaa asianmukaista huolellisuutta ei rajoiteta. (Asetus 2023/1115/EU)

Viranomaisella on mahdollisuus väliaikaisesti keskeyttää tuotteiden markkinoille asettamisen tai viemisen. Viranomainen voi määrätä toimijan korjaamaan toiminnassa havaitut puutteet. Mikäli toimija ei noudata korjausmääräystä, on viranomaisella mahdollisuus kieltää toimijaa asettamasta markkinoille tai viemästä tuotteita. Viranomaisella on myös oikeus määrätä tuotteita hävitettäväksi ja toimijalle voidaan määrätä sakko tai vastaava hallinnollinen maksu. Metsäkatoasetuksen mukaan maksun enimmäismäärän suuruus on oltava vähintään neljä prosenttia toimijan vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta. (Asetus 2023/1115/EU; Kniivilä ym. 2024, 106)

4.6 Toimeenpano

Metsäkatoasetus astui voimaan 29.6.2023 ja useimpien toimijoiden ja kauppaa käyvien sekä toimivaltaisten viranomaisten velvoitteita oli määrä alkaa sovelta-
maan 30.12.2024. Metsäkatoasetuksen toimeenpanoon liittyy paljon epäselvyyksiä ja jäsenvaltiot soveltavat metsäkatoasetusta omista lähtökohdistaan, joskin toimeenpanoon liittyvät haasteet toistuvat samansuuntaisina ei maiden välillä. Etenkin toimeenpanoon jäänyt lyhyt aika aiheuttaa ongelmia jäsenmaissa. Lokakuussa 2024 Euroopan komissio ehdotti toimeenpanon siirtämistä 12 kuukaudella eteenpäin. Sopu toimeenpanon siirtämisestä syntyi joulukuussa 2024 Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välisissä kolmikantaneuvotteluissa. Metsäkatoasetuksen soveltaminen alkaa keskeisin osin 30.12.2025. (Asetus 2023/1115/EU; Kniivilä ym. 2024, 101–103; European commission 2024c; European council 2024)

Metsäkatoasetukset 25 artiklassa säädetään seuraamuksista, mikäli toimijat tai kauppa käyvät eivät noudata asetusta. Euroopan unionin jäsenvaltioiden on vahvistettava säännöt seuraamuksista, joita noudatetaan, mikäli toimijat ja kauppa käyvät rikkovat metsäkatoasetusta. Seuraamusten tulee olla oikeasuhtaisia, tehokkaita ja varoittavia. Seuraamusten tulee metsäkatoasetuksen mukaan käsittää sakot, kyseessä olevien asianmukaisten tuotteiden ja tulojen menetetyksi tuomitseminen, määräaikainen sulkeminen julkisten hankintamenettelyjen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle. Jäsenvaltioilla on mahdollista määrätä sakon tasosta, mutta oikeushenkilön sakon enimmäistaso ei voi olla alle neljää prosenttia toimijan tai kauppaa käyvän vuotuisesta unionin laajuisesta kokonaisliikevaihdosta. (Asetus 2023/1115/EU; European commission 2023)

Voimassa oleva metsäkatoasetus koskee vain asetuksessa mainittuja seitsemää hyödykettä ja niistä valmistettuja tuotteita. Komissio on varannut oikeuden tarkastella asetuksen toimeenpanoa ja täydentää hyödykkeiden listaa. Euroopan komission on määrä esittää viimeistään 30.6.2025 vaikutustenarvioinnin ja tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen. Ehdotus koskee metsäkatoasetuksen soveltamisen mahdollista laajentamista muihin luonnon ekosysteemeihin, mukaan lukien muu paljon hiiltä sitova maa ja muu maa, jonka luonnon monimuotoisuuden arvo on suuri, kuten niityt, turvemaat ja kosteikot. Komissio käsittelee uudelleen-tarkastelussa myös mahdollisuutta laajentaa metsäkatoasetuksen soveltamisalaa kattamaan uusia hyödykkeitä. (Asetus 2023/1115/EU)

5 METSÄKATOASETUKSEN KANSALLINEN SOVELTAMINEN

Metsäkatoasetuksella pyritään hillitsemään globaalia metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä. Asetus kieltää puun, naudan, kumin, kahvin, öljypalmun, kaakaon ja soijan ja näistä jalostettujen tuotteiden saattamisen Euroopan unionin markkinoille tai viennin Euroopan unionin alueelta. Näin ollen metsäkatoasetus koskee sekä Suomesta hankittua että Suomeen tuotua raakapuuta. Metsäkatoasetuksen mukaisesti hankittu puu ei saa olla metsäkatoa aiheuttanutta tai peräisin ikimetsästä tai luontaisesti uudistuvasta metsästä, joka on muuttunut plantaasiksi tai muuksi puustoiseksi maaksi. (Kniivilä ym. 2024, 46)

Metsäkatoasetuksen mukaisesti jäsenvaltioiden on nimettävä asetuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämistä vastaava viranomaislainen. Suomessa Ruokavirasto on nimetty kansalliseksi toimeenpaneuvaksi viranomaiseksi, jonka tehtävänä on valvoa metsäkatoasetuksen toimeenpanoa ja ohjeistaa toimijoita Suomessa. (Kniivilä ym. 2024. 19; Lehtosalo & Masuda 2024)

5.1 Vaikutukset Suomessa

5.1.1 Kansallinen lainsäädäntö

Suomessa metsäkatoasetuksen voimaantulo edellyttää kansallisen lainsäädännön uudistamista puutuotteiden ja puutavaran osalta sekä kansallisen puutavaraasetuksen kumoamista ja uuden kansallisen metsäkatolain säätämistä. Kansallisella metsäkatolalla on määrä kumota laki puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta 897/2013. Metsäkatoasetuksen voimaantulon myötä muodostui tarve laajentaa kansallista sääntelyä koskemaan uusia hyödykkeitä, joita laki puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta 897/2013 ei ole kat-
tanut. Euroopan unionin metsäkatoasetus on kaikilta osiltaan velvoittava ja kansallinen metsäkatolaki tulee täydentämään Euroopan unionin metsäkatoasetusta. (Maa- ja metsätalousministeriö 2023; Valtioneuvosto 2024a)

Kansallista metsäkatolakia on valmistellut Maa- ja metsätalousministeriön johtama metsäkatoasetuksen kansallisen täytäntöönpanon työryhmä, jonka tavoitteena on Euroopan unionin metsäkatoasetuksen kansallisen täytäntöönpanon valmistelu. Työryhmän tehtävänä on selvittää ja arvioida säädösvalmistelutarpeet kansallisesti ja valmistella lainsäädäntöön tarvittavat muutokset. Tämän tutkimuksen aikana luonnos hallituksen esitykseksi kansalliseksi metsäkatolaiksi on ollut lausuntokierroksella ja sen odotetaan etenevän eduskunnan käsittelyyn vuoden 2025 aikana. Työryhmän toimikausi alkoi elokuussa 2023 ja sen oli määrä päättyä syyskuussa 2024. Metsäkatoasetuksen soveltamisen jatkoajan myötä toimikautta jatkettiin vuoden 2025 loppuun asti. (Maa- ja metsätalousministeriö 2023)

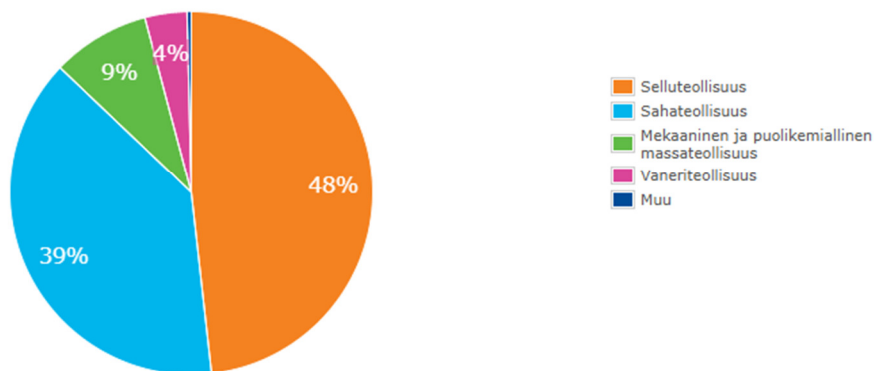
5.1.2 Hakkuut Suomessa

Vuonna 2023 Suomessa hakattiin runkopuuta kaikkiaan 72,7 miljoonaa, josta teollisuuspuun osuus oli 84 prosenttia ja energiapuun osuus 16 prosenttia. Kokonaishakkuukertymästä vuonna 2023 61 miljoonaa kuutiometriä oli tukki- ja kuitupuuta. Tukkipuun osuus oli 27,3 miljoonaa kuutiometriä ja kuitupuun osuus 33,7 miljoonaa kuutiometriä. Loput 11,4 miljoonaa kuutiometriä oli energiakäyttöön hakattua runkopuuta. Metsänomistajien kotitarvepuuksi hakattiin 0,3 miljoonaa kuutiometriä runkopuuta. Metsistä korjattiin runkopuun lisäksi vuonna 2023 noin 2,6 miljoonaa kuutiometriä latvusmassaa ja kantoja. (Luonnonvarakeskus 2023a)

5.1.3 Puun käyttö metsäteollisuudessa

Metsäteollisuus käytti vuonna 2023 kotimaista tukki- ja kuitupuuta yhteensä 57,8 miljoonaa kuutiometriä, mikä oli 6 prosenttia vähemmän vuoteen 2022 nähden. Tuontiraakapuuta käytettiin vuonna 2023 3,3 miljoonaa kuutiometriä ollen noin viisi prosenttia metsäteollisuuden käyttämästä raakapuun kokonaismäärästä. Tuontiraakapuun määrä oli 16 prosenttia vähemmän vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattuna. Yhteensä metsäteollisuuden puunkäyttö oli vuonna 2023 61,2 miljoonaa kuutiometriä. (Luonnonvarakeskus 2024b)

Suurin osa metsäteollisuuden raakapuusta käytettiin selluteollisuudessa 29,5 milj.m³ ja sahateollisuudessa 23,8 milj.m³ vuonna 2023 (kuva 3). Mekaaninen ja puolikemiallinen massateollisuus käytti raakapuusta 5,3 milj.m³ ja vaneriteollisuus 2,3 milj. m³ sekä muu metsäteollisuus 0,2 miljoonaa kuutiometriä. (Luonnonvarakeskus 2024c)

Kuva 3 Metsäteollisuuden raakapuun käyttö toimialoittain 2023 (Luonnonvarakeskus 2024c)

5.1.4 Toimijat Suomessa

Metsäkatoasetuksessa yrityksen koko vaikuttaa siihen, miten asetus määrittää yrityksen roolin. Kauppaa käyvä suuryritys on aina toimija. Toimijoiksi katsotaan myös yrityksen koosta riippumatta pystykaupoissa puun ostajat ja hankintakaupoissa tai toimituskaupoissa metsänomistajat. Lisäksi toimijoiksi katsotaan aina Euroopan unionin ulkopuolelta maahan tuovat ja Euroopan unionin ulkopuolelle vievät. (Ruokavirasto 2024f)

Suomessa suurimman toimijajoukon lukumäärällisesti muodostavat yksityiset metsänomistajat. Suomessa yksityisessä omistuksessa on noin 344 000 yli 2 hehtaariin metsätilakokonaisuutta. Kun huomioidaan yksin metsätilan omistavat, yhdessä puolisonsa kanssa omistavat ja yhtymien sekä kuolinpesien osakkaat, on yksityisiä metsänomistajia noin 620 000. Vuosittain puukauppaa tekee vain osa metsänomistajista. (Kniivilä ym. 2024, 63)

Vuonna 2022 puukauppoja tehtiin 136 271 kappaletta. Pystykauppojen osuus tehdyistä puukaupoista oli 61 prosenttia ja hankintakauppojen osuus 36 prosenttia puukauppojen lukumäärästä. Loput kolme prosenttia puukaupoista vuonna 2022 oli metsävakuutusasuiksi. Puunostajia oli vuonna 2022 puunostajan vuosi-ilmoituksen perusteella 876. (Kniivilä ym. 2024, 63–64)

Metsäkatoasetuksen mukaan kaikki puuta myyvät metsänomistajat ovat potentiaalisia toimijoita. Toimijaksi katsotaan taho, joka saattaa puutavaran ensimmäistä kertaa markkinoille. Pystyssä oleva puu ei ole asetuksen mukainen asianmukainen hyödyke, vaan vasta siitä valmistettu tuote raakapuu (CN-koodi 4403 tai 4402). Euroopan komission ohjeistuksen mukaan pystykaupoissa toimijana voi olla joko hakkuuoikeuden haltija tai metsänomistaja riippuen siitä mitä puukauppasopimuksessa on sovittu. Hankintakaupoissa metsänomistaja on toimija, jonka veloitteena on noudattaa asianmukaista huolellisuutta asettaessaan puutavaraa markkinoille. Metsänomistaja voi kuitenkin valtuuttaa yrityksen toimimaan edustajanaan asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksen hakijana. (European commission 2023; Kniivilä ym. 2024, 65)

5.2 Hyödykkeiden laillisuus

Metsäkatoasetuksen mukaan asetuksessa mainittuja hyödykkeitä tai niistä valmistettuja tuotteita voi asettaa markkinoille, mikäli ne ovat tuotettu tuotantomaan asiaa koskevan lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Komission ohjeistuksessa asiaa koskevaa lainsäädäntöä on tarkennettu siten, että sillä voidaan tarkoittaa sekä kansallista että kansainvälistä lainsäädäntöä. Asetus ei kuitenkaan ota tarkasti kantaa siihen, mitä keskeisellä lainsäädännöllä tarkoitetaan, sillä keskeinen lainsäädäntö voi vaihdella maittain. Lainsäädännön osalta on huomioitava metsäkatoasetuksen artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa esitetyt tarkoitukset. Artiklan 1 a alakohdassa viitataan asetuksen tarkoitukseen minimoida Euroopan unionin vaikutus metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen globaalisti ja siten edistää globaalin metsäkadon vähenemistä. Artiklan 1 b alakohdassa viitataan asetuksen tarkoitukseen vähentää unionin osuutta kasvihuonepäästöihin ja globaaliin monimuotoisuuden vähenemiseen. Näin ollen muun muassa metsien suo-

jeluun, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tai luonnon monimuotoisuuden suojeluun liittyvä lainsäädäntö on merkityksellistä. (Asetus 2023/1115/EU; European commission 2023)

Keskeisiä vaatimuksia metsien käyttöön liittyen voidaan tarkastella sertifiointin kautta. Suomessa tämä on mahdollista PEFC- tai FSC – sertifiointin alkuperäseurannan avulla. PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) on kansainvälisesti toimiva metsäsertifiointijärjestelmä, joka edistää metsien sosiaalista, ekologista ja taloudellista sekä kulttuurillista kestävyyttä. FSC (Forest Stewardship Council) on maailman laajuisesti toimiva sertifiointijärjestelmä, joka edistää vastuullista metsänhoitoa metsäsertifiointin avulla. Puun alkuperäseurannan sertifiointin ja sen varmistavan ulkoisen, kolmannen osapuolen toteuttaman auditoinnin avulla toimija voi osoittaa, että puu on lähtöisin laillisista ja tunnetuista lähteistä. Keskeinen metsätalouteen liittyvä lainsäädäntö ja sen toimijoille sekä metsänomistajille asettamat velvoitteet on kuvattu esimerkiksi PEFC Metsien kestävän hoidon ja käytön vaatimukset (PEFC FI 1002:2024) -standardin liitteessä. Puunhankinnan kannalta keskeisimpiä lakeja ovat muun muassa metsälaki (1093/1996), laki puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta (897/1999), laki metsätuhojen torjunnasta (1087/2013), luonnonsojelulaki (9/2023), vesilaki (587/2011) ja muinaismuistolaki (295/1963) sekä sosiaalisiin vaatimuksiin liittyvä lainsäädäntö, esimerkiksi työturvallisuuslaki (738/2002) työsopimuslaki (55/2001) ja työaikalaki (872/2019). (FSC n.d; PEFC. 2024, 4, 23–24, 48, 52–61)

Laittomat hakkuut Suomessa voivat tarkoittaa esimerkiksi hakkuun suorittamista ilman metsänkäyttöilmoitusta tai hakkuita sellaisilla alueilla, jotka ovat lain turvaamia. Metsäkeskus valvoo Suomessa metsähakkuiden toteutumista metsälainsäädännön mukaisesti. Vuosina 2017–2021 Metsäkeskus epäili metsälakirikkomusta yhteensä 674 tapauksessa (taulukko 2). Näistä merkittävin osa (543 kpl) oli metsälain 14 § mukaisen metsänkäyttöilmoituksen jättämisvelvollisuuden laiminlyöntejä. Toiseksi yleisin oli toimenpiteen ulottaminen metsälain 10 § erityisen tärkeän elinympäristön alueelle. Metsäkeskus jätti vuosina 2017–2021 yhteensä 273 tutkintapyyntöä poliisille metsälakirikkomusepäilyksestä. (Metsäkeskus n.d.; Suomen metsäkeskus n.d.)

Taulukko 2 Metsälakirikkomusepäilyt vuosina 2017–2021 (Suomen Metsäkeskus n.d.)

Metsälakirikkomusepäily	2017	2018	2019	2020	2021	Yhteensä
6§ korjuuvauriot	2	2	4	4	2	14
10 § erityisen tärkeä elinympäristö	16	13	29	33	9	100
12 § suojametsähakkuu			1			1
10 § erityisen tärkeä elinympäristö ja 14 § metsänkäyttöilmoituksen laiminlyönti	1	4	2	6	2	15
14 § metsänkäyttöilmoituksen laiminlyönti	15	39	75	248	166	543
Metsätuholaki 6 §			1			1
Yhteensä	34	58	112	291	179	674

5.3 Metsäkato Suomessa

Suomi on Euroopan metsäisin maa. Suomen maapinta-alasta 26,2 miljoonaa hehtaaria eli 86 prosenttia Suomen maapinta-alasta on metsätalousmaata. Metsätalousmaasta 77 % on metsämaata, 12 % joutomaata, 10 % kitumaata ja 1 % on muuta metsätalousmaa. (Luonnonvarakeskus 2024d)

Metsäkato on ollut Suomessa keskimäärin 2010-luvulla noin 14 000 hehtaaria eli noin 0,1 % Suomen metsäalasta. Metsäkadosta noin puolet on liittynyt rakentamiseen ja noin kolmannes on maatalouden aiheuttamaa. Erilaiset infrahankkeet, kuten kaivostoiminta, teiden rakentaminen, sähköverkkojen ja tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuttavat väistämättä metsäkatoa Suomen kaltaisessa metsäisessä maassa. Yhtenä keskeisenä metsäkadon vaikuttimena Suomessa voidaan pitää maatalouden rakennemuutosta, jonka seurauksena tilakoot ovat kasvaneet. (Assmuth ym. 2022, 9–10)

Suomessa puunhankintaa koskettaa metsäkatoasetuksen hyödykkeistä raaka-puu ja nautaeläimet, naudan rehun tuotanto, naudan laiduntaminen ja navettain-vestoinnit. Suomessa toimivien nautakarjatalouksien tilamäärä on ollut lasku-suuntainen 2000-luvulla. Suomessa toimi vuonna 2022 noin 8000 nautoja kas-vattavaa tilaa, kun vuonna 2000 tiloja oli noin 30 000. Tilojen keskimääräinen koko on kasvanut, jolloin yksittäisten tilojen koon kasvaminen on johtanut uuden

pellon raivaukseen. Peltolohkojen muodon parantaminen voi myös aiheuttaa pienimuotoista pellon raivausta. Nautakarjatalouden hallinnassa oleva kokonaispeltoala on vähentynyt 2000-luvun aikana, mutta rakennemuutoksen seurauksena tuotanto on uudelleen sijoittunut. Metsäkatoa on syntynyt, kun metsää on hakattu rehun tuotantoon, nautaeläinten laitumeksi tai navetan tieltä. Uutta peltoa on raivattu vuosina 2021–2023 vähän alle 3000 hehtaaria vuosittain. 60 % uudesta peltoalasta on nautakarjatalouden tuotantosuuntien tekemiä. Kuitenkin suhteutettuna nautakarjatalouden hallitsemaan kokonaispeltopinta-alaan nähden on raivattu peltopinta-ala suhteellisen pieni. (Assmuth 2022, 9–10; Kniivilä ym. 2024, 22–23, 32–33, 66)

5.4 Metsien tilan heikkeneminen Suomessa

Metsäkatoasetuksen mukaisesti markkinoille ei saa asettaa puuta, jonka tuottaminen on aiheuttanut luontaisesti uudistuvan metsän tai ikimetsän muuttumisen plantaasiksi tai muuksi puustoiseksi maaksi. Asetuksessa viitataan puun korjauksesta aiheutuvaan metsien tilan heikkenemiseen, jolloin muut metsien tilaa heikentävät prosessit, kuten hyönteistuhot, eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan. Metsäkatoasetuksen vaikutukset puutuotannon pinta-alaan tulevat mahdollisesti vaikuttamaan sen kautta, miten ikimetsät tullaan Suomessa määrittelemään. (Asetus 2023/1115/EU; European commission 2023; Kniivilä ym. 2024, 46–47)

Plantaasimetsät ovat asetuksen mukaan tehometsätalouden piiriin kuuluvia metsiä, jotka on perustettu istuttamalla ja täyttävät hakkuukypsänä asetuksen määrittämät kriteerit (ks. 4.2 Määritelmät). Suomen oloissa tavanomaisesti viljeltyjä metsiä ei pysty erottamaan luontaisesti syntyneistä metsistä uudistamisvaiheessa. Plantaasimetsäksi voidaankin Suomessa katsoa lähinnä vierasperäisellä puulajilla viljeltyt metsät. (Kniivilä ym. 2024, 46–47)

Metsän muuttuminen muuksi puustoiseksi maaksi tarkoittaisi metsän muuttumista sellaiseksi maaksi, jossa puuston peittävyys olisi pysyvästi alle 10 % tai puuston pituus olisi kypsyysvaiheessa alle 5 metriä. Metsätalouden toiminnan

vuoksi metsät eivät muutu Suomessa muuksi puustoiseksi maaksi. Soiden ennallistamisen yhteydessä on mahdollista, että tällaisia muutoksia tapahtuu. (Kniivilä ym. 2024, 48)

Ikimetsällä tarkoitetaan asetuksessa luontaisesti uudistunutta, kotoperäisistä puulajeista koostuvaa metsää. Ikimetsän määritelmä (primary forest) perustuu FAO:n kriteereihin. Määritelmän mukaisesti ikimetsässä ei näy selkeitä merkkejä ihmisen toiminnasta ja ikimetsässä ekologiset prosessit eivät ole merkittävästi häiriintyneet. Luontaisesti uudistuva metsä on metsää, jonka puut ovat uudistuneet pääosin luontaisesti. Ne ovat myös metsiä, joissa ei voi erottaa onko uudistuminen tapahtunut luontaisesti vai viljelyn tuloksena. Suomessa viljelymetsät ovat luontaisesti uudistuvia, koska kiertoajan lopussa metsästä ei pysty erottamaan, ovatko ne uudistuneet luontaisesti vai viljellen. (Asetus 2023/1115/EU; Kniivilä ym. 2024, 48–49)

Suomessa ei ole olemassa inventointitietoa ikimetsistä, koska niiden tunnistamiseksi ei ole Suomessa määritetty kriteereitä. Valtion metsien inventoinnin, VMI13:n, mukaan ikimetsien kaltaisia metsiä on yhteensä 744 000 hehtaaria metsä- ja kitumaalla (taulukko 3). Tästä ikimetsän kaltaisia metsiä on metsämaalla 340 000 hehtaaria kun mukaan on laskettu myös suojelualueet. Puuntuotannon käytössä olevalla metsämaalla ikimetsän kaltaisia metsiä on noin 49 000 hehtaaria. Ikimetsien kaltaiset metsät ovat sijoittuvat valtaosin Pohjois-Suomeen, kun Etelä-Suomessa puuntuotannon metsämaalla ikimetsien kaltaista metsää on vain 6 000 hehtaaria. (Kniivilä ym. 2024, 48–49)

Taulukko 3 Ikimetsien kaltaisten metsien ala (km²) VMI13:n mukaan (Kniivilä ym. 2024)

	Metsämaa			Kitumaa			Yhteensä		
	Suojeltu	Puuntuotannossa	Yht.	Suojeltu	Puuntuotannossa	Yht.	Suojeltu	Puuntuotannossa	Yht.
Ei ikimetsää	17356	182110	199466	12197	9611	21808	29553	191721	221274
Ikimetsän kaltainen	2910	490	3400	3740	294	4035	6651	784	7435
Yhteensä	20266	182600	202866	15938	9905	25843	36204	192505	228709

Ikimetsien muuttuminen viljelymetsäksi metsätalouden vuoksi on mahdollista, jos ikimetsiä tulkitaan olevan myös suojelualueiden ulkopuolella. Suomessa on valmisteltu osana Euroopan unionin biodiversiteettistrategian toimeenpanoa kritee-

rejä vanhoille metsille. Ikimetsät ovat Suomessa usein vanhoja metsiä, mutta ikimetsän käsite on laajempi. Ikimetsään voi kuulua missä tahansa sukessiovaiheessa oleva metsiä, jolloin vanhojen metsien määritelmä ei riitä ikimetsien määritelmäksi. Ikimetsien määritelmää on kansallisesti valmisteltu, mutta tämän tutkimuksen aikana kansallista määritelmää ei ollut saatavilla. (Kniivilä ym. 2024, 48–49; Valtioneuvosto 2024b)

6 TUTKIMUSMENETELMÄ

6.1 Tutkimuksessa käytettävä menetelmä

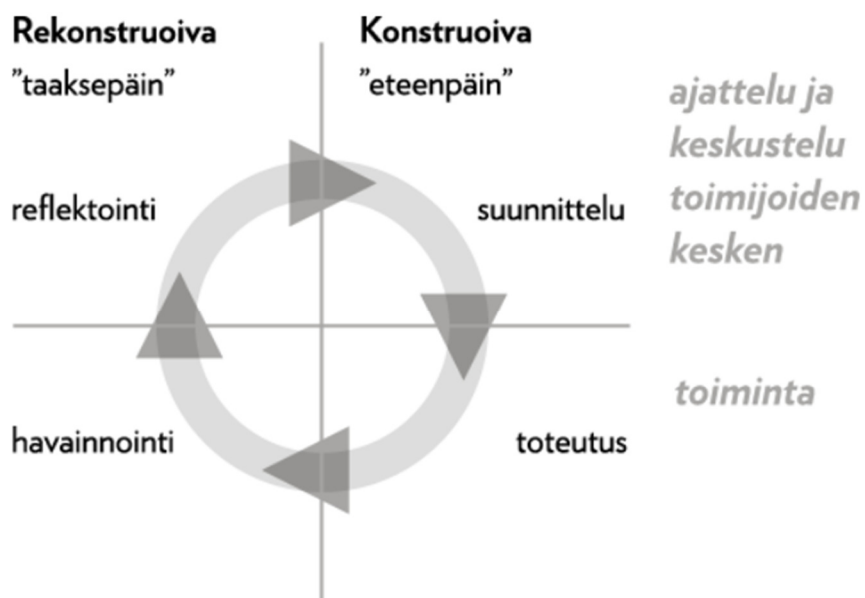
Tämän tutkimuksen tutkimusmenetelmäksi valittiin toimintatutkimus. Toimintatutkimus on tutkimusstrategia, jonka pyrkimys on aktiivisesti muuttaa tapoja toimia parempaan suuntaan. Toimintatutkimus on tutkimusmenetelmänä käytännönläheinen, reflektiivinen ja osallistava sekä muutokseen pyrkivä. (Heikkinen & Kauko 2003, 17–19) Tämä tutkimus käynnistyi kohdeorganisaation tarpeesta selvittää Euroopan unionin metsäkatoasetuksen 2023/1115/EU vaikutuksia yrityksen puunhankinnan toimintaan. Toimintatutkimuksen valinta tutkimusmenetelmäksi nähtiin tarkoituksen mukaisena, koska tutkimuksen alkaessa olemassa olevaa tietoa oli niukasti saatavilla ja asetuksen vaikutukset olivat epäselvät. Tätä tutkimusta ohjasi tarve muodostaa uutta tietoa olemassa olevista käytänteistä ja metsäkatoasetuksen vaikutuksista yrityksen puunhankintaan sekä saada selville yrityksessä olevaa hiljaista tietoa tutkimuskohteeseen liittyen.

6.2 Toimintatutkimus

Toimintatutkimus ei ole varsinainen tutkimusmenetelmä, vaan pikemminkin kyse on lähestymistavasta, jossa yhdistetään käytännön kehittämistehtävä ja tutkimus. Toimintatutkimuksen päämääränä on löytää tietoa, jonka avulla käytänteitä voidaan kehittää. Teoriaa ei käsitellä toimintatutkimuksessa käytännöstä erillisenä, vaan saman asian eri puolina. Toimintatutkimukseen liittyvä tieto on usein piilevää tietoa ja yksi tutkimusmenetelmän tavoitteista on tuoda esiin hiljaista tietoa. Tutkijan rooli ei ole toimintatutkimuksessa ulkopuolinen, vaan tutkija osallistuu aktiivisesti toimintaan muiden kanssa. Tutkija tekee itse aloitteita ja vaikuttaa yhteisössä. Tätä muutokseen tähtäävää väliintuloa kutsutaan muutosinterventioksi. Toisinaan interventio saattaa tuoda esille toiminnassa piilevänä olevia valtasuhteita tai sosiaalisia mekanismeja, joita ei ilman toimintatutkimuksen muutospyrkimystä olisi havaittu. (Heikkinen 2018, 215–216, 225)

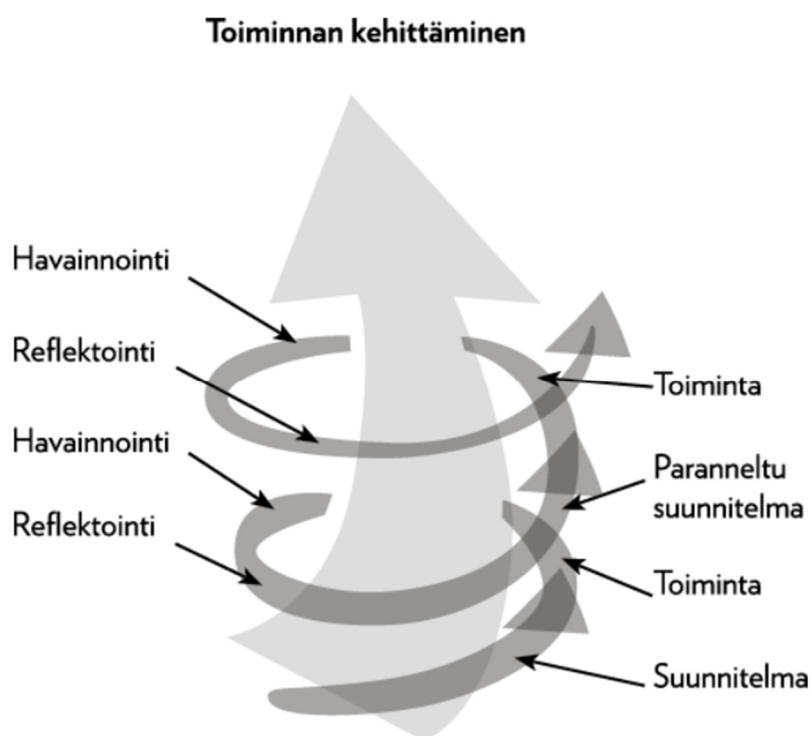
Yleisesti ottaen tutkimuksessa keskeisin elementti on tutkimuskysymyksen tai -ongelman asettaminen, missä tutkimus kohdennetaan tarkasti rajattuun ja käsitteellistettyyn teemaan. Toimintatutkimuksessa tutkimuksen lähtökohta ei ole aina tutkimuskysymyksen asettaminen vaan lähtökohtana voi olla myös tutkimuksen kohteena olevan tehtävän määrittely. Tämä lähtökohta perustuu toimintatutkimuksen keskeiseen piirteeseen, jonka mukaan toimintatutkimuksen tavoitteena on löytää käytäntöön sovellettavaa tietoa olemassa olevien käytänteiden kehittämiseksi. (Heikkinen 2018, 220)

Toimintatutkimuksessa keskeinen piirre on reflektointi ja pyrkimys toiminnan parantamiseen reflektiivisen ajattelun avulla. Reflektoidessa tutkija etäännyttävällä tavalla ajattelustaan ja tavoistaan pyrkimyksensä ymmärtää, miksi ajattelee ja toimii tietyllä tavalla. Tavoitteena on ymmärtää ajattelua ja ymmärtämissuhteita uudella tavalla. Tämä ilmenee tutkimuksessa esimerkiksi siten, että toimintatutkimus hahmotellaan reflektiivisenä kehänä, jossa toiminta, toiminnan havainnointi, reflektointi ja toiminnan uudelleen suunnittelu seuraavat toisiaan (kuva 4). Näin ollen toimintatutkimuksessa on neljä vaihetta: 1. suunnitteluvaihe, 2. toteutusvaihe, 3. havainnointi- ja aineistonkeruuvaihe ja 4. arviointi- ja reflektointivaihe. Kuvassa 4 on esitetty toimintatutkimuksen periaatteellinen hahmotelma tutkimuksen eri vaiheista. Suunnittelu ja toteutusvaihe ovat eteenpäin vieviä vaiheita tutkimuksessa, kun taas havainnointi ja reflektointi ovat taaksepäin katsovan ajattelun ja toiminnan ulottuvuuksia. Malli ei sinällään toteudu käytännössä toimintatutkimuksessa ja tutkimuksen eri vaiheet eivät ole erillisiä asioita, vaan liittyvät saumattomasti toisiinsa. (Heikkinen & Kaukko 2023, 24–26)

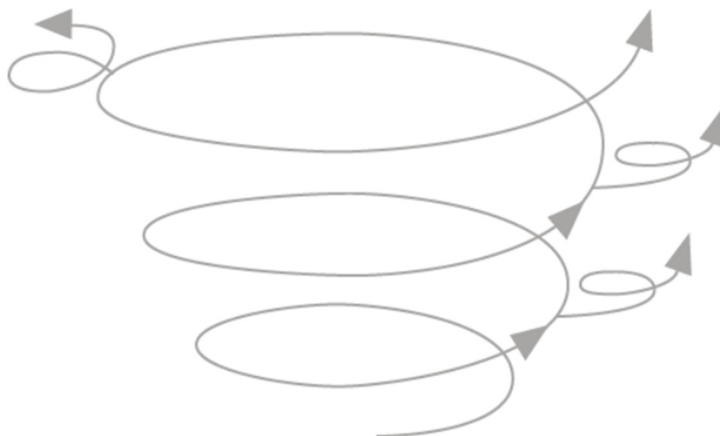
Kuva 4 Toimintatutkimuksen syklit (Heikkinen & Kaukko 2023)

Toimintatutkimus ei välttämättä pääty yhteen sykliin vaan usein aloitettu kehittäminen johtaa uusiin kehittämissideoihin, jolloin sykliä seuraa yksi tai useampi sykli. Toimintatutkimuksen voikin nähdä tällöin spiraalina, jossa toiminta ja ajattelu liittyvät toisiinsa peräkkäisinä toimintatutkimuksen eri vaiheina (kuva 5). (Heikkinen & Kaukko 2023, s. 26–28)

Kuva 5 Toimintatutkimuksen spiraali (Heikkinen & Kaukko 2023)

Haasteena spiraalimallissa on, että se antaa toiminnasta aina kehittyvän ja eteenpäin menevän kuvan. Toisinaan on kuitenkin niin, että kehittämishanke ei johda parempaan toimintaan ja käytännön toiminta alkaa sujua huonommin. Toimintatutkimuksessa tapahtuu myös monenlaisia prosesseja, jonka vuoksi tutkimuksen pelkistämistä spiraaliin on syytä suhtautua varauksella. Kehitystehtävän aikana voi selvitä, että keskeisimmät ongelmat löytyvätkin toisaalta, kuin missä ne alun pitäen nähtiin. Jean McNiff, Pamela Lomax ja Jack Whitehead esittivät vuonna 1996 spiraalista version, jossa on tuotu esille niitä tutkimuksen aikana esiin tulleita tutkimuskohteita, joita tutkimuksen alkaessa ei ollut osattu hahmotella (kuva 6). Sivuspiraalit muodostavat ikään kuin uusia tutkimustehtäviä, jotka saavat alkunsa keskellä olevasta pyörteestä. (Heikkinen & Kaukko 2023, 26–28)

Kuva 6 Toimintatutkimuksen spiraalit ja sivuspiraalit (Heikkinen & Kaukko 2023)

7 TUTKIMUSOSUUS

7.1 Tutkimuksen vaiheet

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää EU:n metsäkatoasetuksen 2023/1115/EU vaikutuksia yrityksen puunhankinnan toimintaan. Tutkimus muodostui toimintatutkimuksen mukaisesti suunnitteluvaiheesta, toteutusvaiheesta, havainnointivaiheesta ja reflektointivaiheesta (Heikkinen & Kaukko 2023, 24–26). Tutkimuksen eri vaiheet toistuivat useita kertoja tutkimuksen edetessä ja osittain eri vaiheet menivät tutkimuksen aikana päällekkäin. Yrityksessä kehityshanke johti uuden kehittelyyn, joten syklien eri vaiheita oli vaikea tunnistaa tutkimuksen aikana. Tutkimukselle muodostettiin alustava aikataulu tutkimuksen kokonaisuuden hahmottamiseksi.

Tutkimus aloitettiin suunnitteluvaiheella, jolloin kuvattiin tutkimuksen kohteena ollut ongelma ja kerättiin tutkimuksen aiheeseen liittyvää taustatietoa. Suunnitteluvaiheen tueksi pyrittiin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Millainen ennakkokäsitys minulla on tutkimusaiheesta?
- Mitkä ovat keskeiset käsitteet?
- Miten toimin tutkijana?
- Mitä havainnoin?

Toteutusvaiheessa koostettiin yhteen olemassa olevaa ja tutkimuksen aikana täydentyvää tietoa, mitä asetuksen toimeenpanosta saatiin sekä laadittiin toimintasuunnitelmaa metsäkatoasetuksen toimeenpanon toteuttamiseksi. Havainnointivaiheessa seurattiin asetuksen toimeenpanon edistymistä. Reflektoinnissa arvioitiin tehtyä toimintaa ja sen vaikutuksia.

Metsäkatoasetus tuli voimaan kesäkuussa 2023 ja tutkimuksen aikana asetusta ei vielä sovellettu käytännössä. Tästä johtuen tutkimustietoa metsäkatoasetuksen vaikutuksista metsätoimialalla oli tutkimuksen aikana niukasti saatavilla. Keskeinen aineisto koostui EU:n metsäkatoasetuksesta (Asetus 2023/1115/EU), Eu-

roopan komission ohjeistuksista ja komission FAQ- julkaisuista sekä Ruokaviraston webinaareista sekä Luonnonvarakeskuksen laatimasta raportista EU:n metsäkatoasetuksen mahdolliset vaikutukset Suomessa. Tutkijan omalla asiantunteumuksella yrityksen olemassa olevista käytänteistä oli keskeinen rooli metsäkatoasetuksen toimeenpanon valmistelussa yrityksessä.

7.2 Vaikutusten arviointi

Yrityksen velvoitteita selvittämään perustettiin metsäkatotyöryhmä, jonka tavoitteeksi asetettiin perehtyä metsäkatoasetuksen mahdollisiin vaikutuksiin yrityksen toimintaan ja asettaa toimenpiteet, jotta asetuksen toimeenpano olisi mahdollista aloittaa loppuvuodesta 2024. Työryhmä koostui neljästätoista henkilöstä ja edustettuna ryhmässä oli jäseniä yrityksen eri liiketoimintayksiköistä. Työryhmä raportoi yrityksen johtoryhmälle.

Työryhmässä tarkasteltiin, mikä aiheuttaa metsäkatoa ja metsien tilan heikkene mistä yrityksen näkökulmasta. Ryhmä selvitti asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän koostamista ja asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksen tekemistä sekä mahdollisia tarpeita järjestelmämuutoksille. Metsäkatotyöryhmän tehtävänä oli tunnistaa metsäkatoasetuksen vaatimat tiedot, joita yrityksen pitää pystyä keräämään ja toimittamaan asiakkailleen. Työryhmä kartoitti yrityksen prosesseja ja toimintamalleja vaikutustenarvioinnin tueksi.

Yrityksen koko vaikuttaa siihen, millaisia metsäkatoasetuksen velvoitteita yritykseen kohdistuu. Metsäkatoasetuksessa on viitattu Euroopan parlamentin direktiiviin 2013/34/EU, jossa on määritetty yritysten ja konsernien luokat liikevaihdon, taseen loppusumman ja työntekijöiden keskimääräisen lukumäärän perusteella. Yrityksen tunnuslukujen perusteella yritys kuuluu suurten konsernien kategoriaan. Vuonna 2023 yrityksen liikevaihto oli 271 miljoonaa euroa, taseen loppusumma 269 miljoonaa euroa ja yrityksessä oli työsuhteessa olevia työntekijöitä 883 henkilöä, mitkä ylittävät direktiivissä annetut raja-arvot. Direktiivin raja-arvot on esitetty luvussa 4.3 ja taulukossa 1. (Koskisen Oyj 2023)

Metsäkatoasetuksen piirissä olevista raaka-ainesta yrityksen puunhankintaa koskee kotimaasta ja EU-alueelta hankittu raakapuu ja hakkeet. Tässä tutkimuksessa selvitettiin vaikutuksia Suomessa tapahtuvaan puunhankintaan CN-koodien 4404 ja 4402 osalta. Yritys hankkii puuta valtaosin yksityisiltä maanomistajilta Suomessa pysty- ja hankintakaupoilla. Vuonna 2023 yritys hankki puuraakaainetta noin 1,5 miljoonaa kuutiometriä. Valtaosa hankitusta puusta hyödynnetään omilla tehtailta ja loput myydään kolmansille osapuolille esimerkiksi kemiallisen metsäteollisuuden käyttöön. (Koskisen Oyj 2023)

Yrityksen vastuulla on todentaa, ettei hankittu puu aiheuta hankintaketjussa metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä. Yrityksen puunhankinnalle metsäkatoasetus tarkoittaa käytännössä sitä, että yritys ei voi saattaa markkinoille puutavaraa, joiden hankinta aiheuttaa metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä. Yritys ei voi myöskään ostaa kumppaneiltaan puita, joiden hankinta on tuottanut metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä. Yrityksen on noudatettava asianmukaista huolellisuutta saattaessaan raakapuuta markkinoille ja varmistettava, että puu on tuotettu Suomen keskeisen lainsäädännön mukaisesti. Ennen markkinoille saattamista yrityksen tulee huolehtia, että puu erästä on tehty asianmukaisen huolellisuuden vakuutus EU:n EUDR-järjestelmään.

7.3 Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä

Yrityksen asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä on yrityksen toimintatavoista ja menettelyistä koostuva toimintajärjestelmä. Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmässä on kuvattuna toimenpiteet, jotka varmistavat, ettei puutavaraa osteta metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä aiheuttavilta alueilta. Yrityksen tulee tarkastella asianmukaisen huolellisuuden järjestelmäänsä säännöllisesti ja aina kun toimitusketjussa tai -ympäristössä tapahtuu muutoksia. Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmään kohdistuneita päivityksiä ja asiakirjoja tulee yrityksen säilyttää viiden vuoden ajan. Yritys raportoi julkisesti asianmukaisen huolellisuuden järjestelmästänsä.

Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä muodostuu tietovaatimuksesta, riskinarvioinnista ja riskiä vähentävistä toimenpiteistä (Ruokavirasto 2024d). Yrityksen

tulee kerätä tietoa hankitun puuraaka-aineen alkuperän varmistamiseksi ja todentamiseksi. Yrityksen asianmukainen huolellisuuden järjestelmä perustuu raakaapuun osalta olemassa oleviin prosesseihin, kuten puun alkuperäketjun hallintaan ja muihin keskeisiin dokumentteihin.

7.3.1 Tietovaatimus

Yrityksessä määritettiin keskeisimpiä dokumentteja asianmukaisen huolellisuuden järjestelmässä, joiden perusteella yritys pystyy varmentamaan, että hankittu puu on peräisin tiedetyistä lähteistä, puu on alkuperämaan keskeisen lainsäädännön mukaan hankittu ja erän määrät ovat yrityksellä tiedossa. Yrityksen pitää kerätä raaka-aineen alkuperän todentamiseksi tietoja, joita sen tulee säilyttää viiden vuoden ajan siitä, siitä ajankohdasta, kun puu on asetettu markkinoille eli yrityksen puunhankinnan tapauksessa puunkorjuun ajanhetkestä. Keskeisiä dokumentteja asianmukaisen huolellisuuden todentamiseksi yrityksessä ovat puukauppasopimus, mittaustodistus ja metsänkäyttöilmoitus sekä muut mahdolliset puun alkuperään, määrään ja laillisuuteen liittyvät dokumentit.

Yritys tekee kaikesta hankkimastaan raaka-aineesta sopimuksen, jonka perusteella yritys pystyy todentamaan, että hankittu puu on peräisin tiedetyistä lähteistä. Puukauppasopimus sisältää tiedon raaka-aineen laadusta ja arviot raaka-aineen määristä. Raaka-aineen maantieteellinen sijainti voidaan varmentaa myös puukauppa-asiakirjan perusteella.

Mittaustodistus on sopimukseen liittyvä asiakirja, jonka perusteella todennetaan kaupan kohteena olleen puun alkuperä ja markkinoille asetetun puun määrä. Mittaustodistuksen perusteella yritys pystyy osoittamaan erän tuotantopäivän tai ajanjakson sekä todentamaan toteutuneet määrät hankitusta raaka-aineesta.

Metsänkäyttöilmoituksella yritys varmistaa hakkuun laillisuuden ja selvittää mahdolliset hakkuussa huomioitavat ympäristökohteet ja rajoitukset. Metsänkäyttöilmoitus tehdään oman hankinnan pystykaupoista ja ilmoitukset dokumentoidaan tietojärjestelmään. Hankintakaupoissa metsänkäyttöilmoituksen tekijä voi olla yritys tai maanomistaja sopimuksessa sovittujen ehtojen mukaan. Yrityksen tulee

huolehtia, että niissä tilanteissa, joissa yritys ei tee itse metsänkäyttöilmoitusta, voidaan dokumentoida kopio kolmannen osapuolen tekemistä metsänkäyttöilmoituksista.

Metsälain (Metsälaki 1093/1996) mukaan metsänkäyttöilmoitusta ei tarvitse tehdä kotitarvehakkuista, pienikokoisen puuston hakkuusta, sähkölinjojen ja junaratojen reunavyöhykkeiden hakkuista. Metsänkäyttöilmoitusta ei tarvitse myöskään tehdä oja-, vesijohto-, tai viemäriinjan hakkuusta tai pienialaisista tie-, sähkö- tai muun vastaavan linjan hakkuusta. Metsänkäyttöilmoitusta ei vaadita asemakaava-alueilta, jotka on osoitettu muuhun kuin maa- ja metsätalouteen. (Metsälaki 1093/1996). Vaikka metsälaki ei velvoita tekemään edellä luetelluissa tapauksissa metsänkäyttöilmoitusta, voi yritys jättää metsänkäyttöilmoituksen myös kohteissa, joissa ilmoitusta ei vaadita. Vaihtoehtoisesti yhtiö tekee ympäristöselvityksen hakkuukohteesta, josta ilmenee arvio tehtävän hakkuun vaikutuksista kohteen ominaispiirteiden säilymiseen.

7.3.2 Riskin arviointi ja riskiä vähentävät menettelyt

Kaikki valtiot ovat asetuksen voimaantulon hetkellä luokiteltu keskimääräisen riskin maiksi. Euroopan komissio tulee luokittelemaan maat tai maiden osat alhaisen, keskimääräisen tai korkean riskin maihin. Euroopan komission oli määrä julkaista luettelo alhaisen tai suuren riskin maista joulukuussa 2024, mutta siirtymäajan myötä riskiluokituksen asettaminen siirtyi eteenpäin. Komission on määrä ilmoittaa erikseen riskitason muutoksista. (Asetus 2023/1115/EU; Ruokavirasto 2024d.) Riskiluokitus on olennainen tekijä yrityksen asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän osalta. Mikäli yrityksen toiminta-alue luokiteltaisiin alhaisen riskin maaksi tai maan osaksi, riittäisi yritykselle yksinkertaistetun huolellisuusvelvoitteen noudattaminen.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin vain Suomessa tapahtuvaa raaka-aineen hankintaa. Yrityksessä selvitettiin, mitkä tekijät voisivat johtaa siihen, että yrityksen hankkima puutavara ei täyttäisi metsäkatoasetuksen vaatimuksia. Riskin arvioinnissa yrityksen on esimerkiksi otettava huomioon puuraaka-aineen tuotantomaan

riskitaso ja arvioitava toimitusketjijensa monimutkaisuutta sekä selvitettävä mahdollisuutta metsäkadon tai metsien tilan heikkenemiselle yrityksen toiminnan seurauksena (Ruokavirasto 2024d). Täydentävät menettelyt yrityksen metsäkaatoasetuksen mukaiseen riskin arviointiin ja riskiä vähentäviin menettelyihin eivät valmistuneet tämän tutkimuksen aikana.

7.4 Metsäkatotoimenpiteiden puunhankinnan toiminnassa

Metsäkaatoasetuksessa metsäkadolla tarkoitetaan metsän maankäyttömuodon muuttumista maatalouden käyttöön riippumatta siitä, onko muutos tapahtunut ihmisen vaikutuksesta. Mikäli maa-aluetta käytettäisiin jonkin muun kuin asetuksessa mainittujen hyödykkeiden tuotantoon, ei metsän hakkaaminen tarkoita asetuksen mukaista metsäkatotoimenpidettä. Asetuksessa metsäkadolla ei myöskään tarkoiteta metsän raivaamista esimerkiksi teiden, energiatuotannon tai asuinrakentamisen vuoksi. (Kniivilä ym. 2024, 16–17.) Yritys hankkii puuraaka-aineen pääosin suomalaisilta metsänomistajilta metsistä, joiden käyttötarkoitus pysyy metsänä myös hakkuun jälkeen. Metsänkäyttöilmoituksessa yrityksen on mahdollista raportoida maankäyttömuutoksesta, mutta siinä ei oteta kantaa mihin tarkoitukseen maankäyttö hakkuun jälkeen kohdistuu.

Yrityksen puunhankinnan tulee tarkastella mahdollisia hankintakohteita, jossa maankäyttömuutoksen myötä metsää siirtyisi nautaeläinten laitumiksi, rehuntuotantoon tai metsää raivattaisiin navettarakentamisen vuoksi. Metsäkatotoimenpidettä ei komission ohjeistuksen mukaisesti aiheudu tilanteissa, joissa metsää siirtyy maatalouskäyttöön, mikäli se on välttämätöntä eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi. (European union 2024.) Metsän hakkaaminen nautaeläinten laitumeksi tai rehuntuotantoon voisi sen sijaan aiheuttaa metsäkaatoasetuksen mukaista metsäkatotoimenpidettä. Metsälaituminen hakkuu ei ole metsäkaatoasetuksen mukaisen metsäkadon aiheuttamista, mikäli metsälaidun säilyy hakkuun jälkeen käyttötarkoitukseltaan samana. Sen sijaan on mahdollista, että jos metsälaidun hakataan avoimeksi luonnonlaitumeksi, voitaisiin tulkita metsäkadoksi. (Valtioneuvosto 2023)

7.5 Metsien tilan heikkeneminen

Metsien tilan heikkenemisellä asetuksessa tarkoitetaan metsäpinta-alan rakenteellista muutosta muuttamalla ikimetsiä tai luontaisesti uudistuvia metsiä plantaaseiksi tai muuksi puustoiseksi maaksi tai muuntamalla ikimetsät viljelymetsiksi (Asetus 2023/1115/EU). Raaka-ainetta hankittaessa yritys noudattaa puun alkuperän mahdollistavaa alkuperäketjunseurantajärjestelmää. Yritys ei hanki puuta metsistä, joissa on uhattu tai tuhottu tärkeitä luonnonsuojelullisia arvoja tai metsistä, jotka on muutettu plantaasimetsiksi. Raaka-aineen alkuperä varmistetaan aina niin, että suojeltujen alueiden metsät turvataan eikä puuta hankita kiistanalaisista tai laittomista lähteistä.

Ikimetsien kansallista määritelmää ei ollut saatavilla vuoden 2024 loppuun mennessä, joten vaikutuksia yrityksen toimintaan ei tämän tutkimuksen aikana pystytty arvioimaan.

7.6 Asianmukaisen huolellisuuden vakuutus

Ennen kuin yritys voi asettaa puuraaka-aineita markkinoille tulee sen tehdä asianmukaisen huolellisuuden vakuutus (DD-vakuutus) Euroopan unionin EUDR järjestelmään. Markkinoille asettaminen tarkoittaa yritykselle, että DD-vakuutus tulee olla tehtynä ennen hakkuun aloittamista. Ennen vakuutuksen tekemistä, on yrityksen ja yrityksen vakuutuksia käsittelevien henkilöiden rekisteröidyttävä EUDR-järjestelmään. Rekisteröityminen järjestelmään tuli mahdolliseksi toimijoille marraskuussa 2024. EUDR-järjestelmästä on tarjolla acceptance-ympäristö, jossa DD-vakuutuksen tekemistä pystytään testaamaan. Acceptance-ympäristö on EUDR-tuotantoympäristöä vastaava testausympäristö. (Lehtosalo & Masuda 2024; Ruokavirasto 2024e)

Yrityksessä tunnistettiin metsäkatoasetuksen keskeisimpänä toimeenpanon edellytyksenä kyvykkyyden tehdä DD-vakuutuksia EU:n tietojärjestelmään ja välittää DD-vakuutuksen viite- ja varmennusnumeroita hankintaketjussa eteenpäin. Asetuksen toimeenpanon suunnittelussa keskityttiin vahvasti DD-vakuutusten hakemisen teknisen toteutuksen selvitykseen.

Asetuksessa ei ole tarkkaa sääntelyä sille, millä tarkkuudella asianmukaisen huolellisuuden vakuutus tulee järjestelmään tehdä. Käytännössä DD-vakuutus voi käsittää suuremman maantieteellisen alueen ja suuremman määrän tai se voidaan yhdistää esimerkiksi yksittäisen puukaupan määriin ja hakkuukuvioihin. Asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksessa yritys vakuuttaa, että kaikki vakuutuksen sisältämä raakapuu on tuotettu metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä aiheuttamatta. Näin ollen yrityksen oli arvioitava, kuinka suuren riskin se on valmis kantamaan, mikäli vakuutetussa erässä havaittaisiin myöhemmin metsäkaatoasetuksen vastaista raaka-ainetta. Mikäli DD-vakuutus haetaan isolle joukolle ja laajalle tuotantoalueen geolokaatiolle kasvaa riski, että erässä on metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä aiheuttavaa raaka-ainetta. Tutkimuksen aikana ei saatu selvyyttä sille, miten erää, johon on sekoittunut metsäkaatoasetuksen vastaista raaka-ainetta, kohdellaan ja miten mahdolliset sanktiot yritykselle tällaisessa tilanteessa muodostuisivat.

7.6.1 Asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksen tekeminen

EUDR-järjestelmään tehtävässä DD-vakuutuksessa ilmoitetaan toimijatietojen lisäksi tuotteet, niiden määrät ja tiedot tuotteen alkuperästä. Mikäli DD-vakuutuksessa viitataan aiemmin tehtyyn vakuutukseen, tulee ilmoituksen sisältää aiemman vakuutuksen viitenumero tai viitenumerot. Kuvassa 7 on esitetty esimerkki manuaalisesti täytetystä DD-vakuutuksesta acceptance-ympäristössä. Yritys selvitti mahdollisuutta käyttää API-rajapintaa DD-vakuutuksen tekemiseen, jolloin taustajärjestelmän sisältämän tiedon hyödyntäminen vakuutuksen teossa olisi mahdollista. Tällöin esimerkiksi taustajärjestelmään tallennetut tiedot erästä, kuten erän määrästä tai tuotantoalueesta olisi mahdollista hyödyntää DD-vakuutuksen tekemisessä. API-rajapintaa hyödyntämällä yrityksessä ei tarvitsisi tehdä moninkertaista työtä tietojen syöttämisessä. Tämän tutkimuksen aikana API-rajapinta ei ollut yrityksessä käytössä, joten tutkimuksessa on selvitetty manuaalisesti tehtävän DD-vakuutuksen tekemistä.

Vakuutus
Details

Viljatut vakuutukset

1. Viitenumero

25FIGMWM911772

Varmennusnumero 2. Toiminta

Import Export Domestic

3. Toimijan / kauppaa käyvän nimi ja osoite

Nimi Koskisen Oyj Voimassa

Maa Suomi ISO-koodi FI

4. Toimintapaikka

Toimintamaa: Suomi ISO-koodi FI

5. Lisätiedot

6. Hyödykkeet tai tuotteet

	Nettomassa (kg)	Tilavuus (m3)	Lisäpajousyksiköt	Pinta-ala (ha)
Yhteensä:	1000.00	1000.00	0	3.20

1 44 PUU JA PUUSTA VALMISTETUT TAVARAT; PUUHIILI
4403 Raakapuun, myös jos siitä on poistettu kuori tai pintapuu, tai karkeasti syrjähty puu

	Nettomassa (kg)	Tilavuus (m3)	Lisäpajousyksiköt	Kokonaispinta-ala (ha)
Kuusialinespuu	1000	1000	Se	3.20

#	Tieteellinen nimi	Yleisnimi
1	Picea abies	Metsäkuusi

Vie

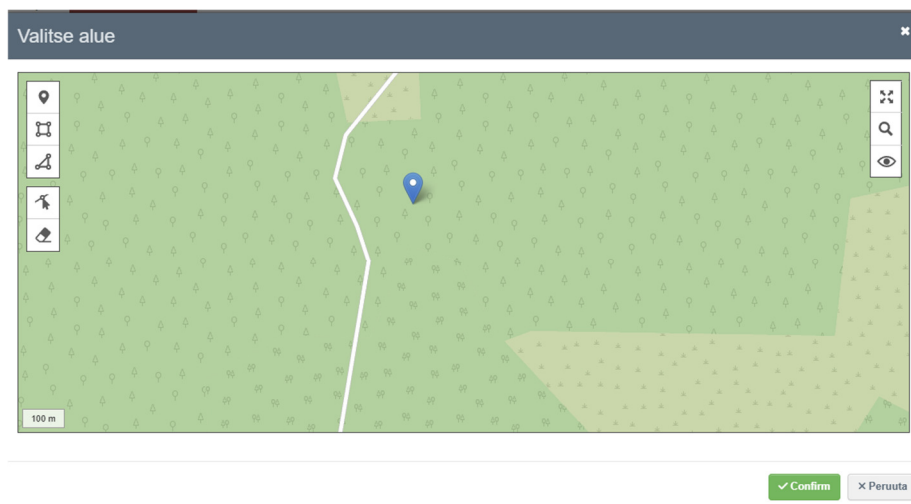
Kuva 7 Esimerkki manuaalisesta DD-vakuutuksesta EUDR-järjestelmän acceptance-ympäristössä

Manuaalisesti tehtävään DD-vakuutukseen toimijatiedot tulevat automaattisesti, kun käyttäjällä on valtuudet toimijan DD-vakuutusten tekoon. Vakuutuksessa valitaan, koskeeko vakuutus tuontia (import), vientiä (export) vai kotimaan kauppaa (domestic). Kuvan 7 esimerkissä vakuutus on tehty kotimaan hankinnan raakapuulle, jonka CN-koodi on 4403. EUDR-järjestelmässä on valmiina kaikki metsäkatoasetuksen mukaisten hyödykkeiden CN-koodit, josta vakuutukset tekijä valitsee vakuutukselle tarvittavat CN-koodit. Vakuutukseen ilmoitetaan hyödykkeiden tai tuotteiden kuvauksen lisäksi nettomassa kiloina ja tilavuus kuutiometreinä sekä vakuutuksen sisältämän raakapuun tieteelliset nimet.

DD-vakuutuksessa toimijan tulee ilmoittaa erään liittyvät geolokaatiot. Mikäli geolokaation pinta-ala on alle neljä hehtaaria, riittää toimitettavaksi geolokaation keskipiste. Tätä suuremmat alueet ilmoitetaan monikulmiona. Yksittäisen geolokaatio -kuvion tulee olla yhtenäinen, sillä järjestelmä ei hyväksy kuviota, jonka keskellä on alueeseen kuulumaton alue (reikä). Käyttöliittymässä geolokaatio on mahdollista piilottaa, jolloin muilla toimijoilla ei olisi mahdollista tarkastella DD-

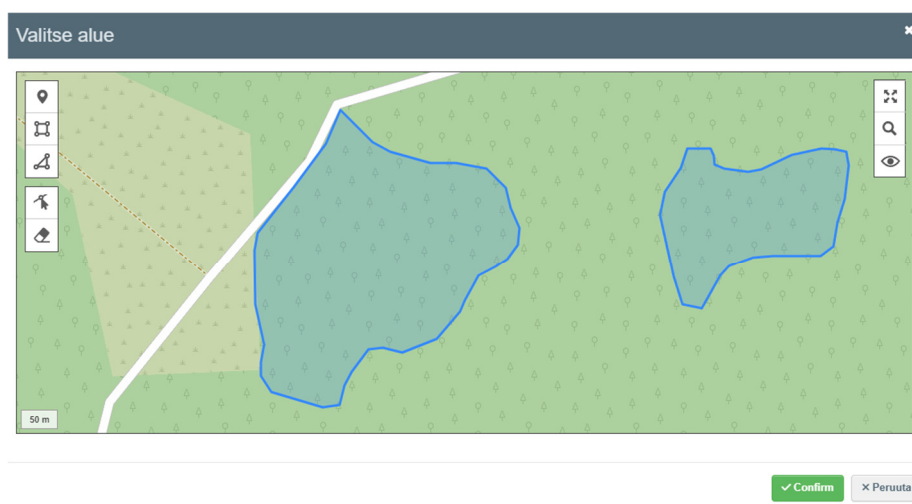
vakuutustietojen perusteella ilmoitettua tuotantoaluetta. Tutkimuksen aikana yritykselle ei selvinnyt, voiko yritys käyttää piilotusominaisuutta.

EUDR -järjestelmässä geolokaatio on mahdollista ilmoittaa karttatyökalun avulla tai maantieteellisinä piste- tai polygonikoordinaatteina tai tuoda geolokaatio GeoJson-tiedostona. Kun kyseessä on pienialainen kohde, voidaan geolokaatio ilmoittaa karttatyökalussa pisteinä (kuva 8).

Kuva 8 Geolokaation ilmoittaminen pisteinä EUDR-järjestelmän acceptance-ympäristössä

Kun kyseessä on yli neljä hehtaaria käsittävä geolokaatio voidaan alue piirtää järjestelmään joko suorakulmiona tai monikulmiona. Monikulmioita ja suorakulmioita voi piirtää vakuutukselle useita, kuten kuvan 9 esimerkissä on tehty. Peruskartan lisäksi EUDR- järjestelmässä on näkyvissä tieverkko, mutta ei muuta piirtämistä helpottavaa aineistoa, kuten kiinteistörajoja tai maastokarttaa. Vakuutukselle pinta-ala laskeutuu automaattisesti piirrettyjen kuviodien perusteella.

Kuva 9 Geolokaation ilmoittaminen monikulmiona EUDR-järjestelmän acceptance-ympäristössä

Vakuutuksen lähettämisen yhteydessä yritys vahvistaa, että metsäkatoasetuksen mukaista asianmukaista huolellisuutta on noudatettu ja että riskiä ei ole havaittu lainkaan tai on havaittu vain merkityksettömän alhainen riski siitä, että asianmukaiset tuotteet ovat metsäkatoa aiheuttamattomia ja ne on tuotettu tuotantomaan keskeisen lainsäädännön mukaisesti. Vakuutuksen lähettämisen jälkeen vakuutus saa viitenumeron ja varmennenumeron. EUDR acceptance ympäristöstä saatavan vakuutuksen viitenumeron ja varmennenumeron saaminen kesti muutaman minuutin. Viitenumero ja varmennusnumero käsittävät useita merkkejä ja molemmat tunnisteet sisältävät sekä kirjaimia että numeroita (kuva 10). DD-vakuutus on voimassa 12 kuukautta vakuutuksen tekemisestä eteenpäin.

Kuva 10 Esimerkki DD-vakuutuksen viite- ja varmennusnumeroista EUDR-järjestelmän acceptance-ympäristössä

7.6.2 Käyttötapaukset

Yritys hankkii raakapuuta sekä yksityisiltä metsänomistajilta pysty- ja hankinta-kaupalla että yhteistyökumppaneiltaan tehdastoimituksina. Ennen kuin yritys voi

toimittaa puuta omiin toimituspisteisiin tai kumppaneille, on yrityksen pitänyt varmistaa, että raaka-aine ei aiheuta metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä ja erällä on asianmukaisen huolellisuuden vakuutus tehtynä. Tieto DD-vakuutuksesta tulee olla linkitettyinä tietojärjestelmässä keskeiseen pisteeseen kuten esimerkiksi puukauppasopimukselle, jotta sen kuljettaminen toimitusketjussa on mahdollista. Geolokaationa on mahdollista hyödyntää puukaupan metsänkäyttöilmoituksen mukaisia kuvioita tai puukaupan hakkuukuvioita tai muuta sopimukselle kirjattua sijaintitietoa niissä tapauksissa missä metsänkäyttöilmoitusta ei tehdä.

Puukaupassa yritys tai metsänomistaja on toimija riippuen kauppatyypistä. Pystykaupoissa metsäkatoasetuksen mukainen toimija voi olla hakkuuoikeuden haltija tai metsänomistaja riippuen puukauppasopimuksen sisällöstä. (European commission 2023.) Pystykaupoissa yritys tekee itse DD-vakuutuksen EUDR-järjestelmään. Hankintakaupan osalta toimija on metsänomistaja, mutta halutesaan metsänomistaja voi valtuuttaa yrityksen toimimaan puolestaan metsäkatoasetuksen mukaisena toimijana. Maanomistaja voi myös itse tehdä DD-vakuutuksen, mutta tässä tapauksessa myyjän on toimitettava yritykselle tieto DD-vakuutuksesta ennen erän luovuttamista.

Tehdastoimituskaupoissa yritys vastaanottaa kumppaneiltaan raakapuuta suoraan tehtaalleen. Puunkorjuusta ja logistiikasta huolehtii tällöin toimituskumppani. Tehdastoimituskaupoissa puun toimittaja huolehtii DD-vakuutuksen tekemisestä. Toimittajan tulee antaa yritykselle tiedoksi DD-vakuutuksen viite- ja tarkistusnumerot erän luovuttamisen yhteydessä.

7.7 Tiedonvälitys

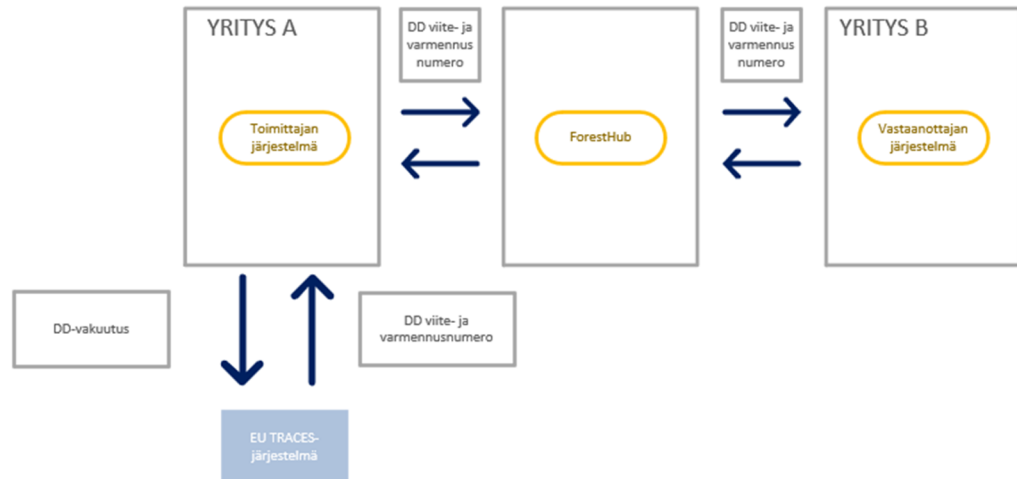
Yrityksellä on käytössään tietojärjestelmä, jossa puunhankinnan toimitusketju hallitaan. Yrityksessä tarkasteltiin toimitusketjun pisteitä, joissa tieto erän DD-vakuutuksen viite- ja varmennusnumeroista on oltava linkitettyinä, jotta se saadaan kuljetettua läpi prosessissa. Keskeinen piste toimitusketjussa on varasto, johon DD-vakuutuksen tietoja tulee linkittää. Yrityksellä on puuraaka-ainetta varastoi-

tuna yksittäisiin tienvarsivarastoihin sekä terminaali- ja välivarastoihin. Yritys hyödyntää raakapuulogistiikassaan eri kuljetusmuotoja. Kotimaan puunhankinnassa yrityksen käyttämät kuljetusmuodot ovat autokuljetus ja junakuljetus.

7.7.1 Tiedonvälityksen vaihtoehdot

Yrityksen tulee kyetä toimittamaan DD vakuutuksen viite- ja varmennusnumeroita omille tuotantolaitoksilleen ja kumppaneilleen. Yrityksellä on tarpeen pystyä siirtämään DD-vakuutuksen tietoja toimituskumppaneilleen kuormatietojen mukana, jolloin keskeistä on, että tiedot liikkuvat automaattisesti kuljetussanomissa eri tietojärjestelmien välillä. Yrityksen ratkaisuksi DD-vakuutustietojen siirtoon eri toimijoiden välillä valikoitui Tietoevryn Forest Hub. Forest Hub on Tietoevryn vuonna 2017 julkaisema tiedonvälityksen palvelu, joka auttaa metsäalan toimijoita logistiikan ja tuotantolaitosten vastaanottoprosessien välisessä tiedonvälityksessä (Tietoevry 2017). Forest Hubin käyttöönotto aloitettiin yrityksessä syksyn 2024 aikana.

Forest Hub mahdollistaa referenssinumeron toimittamisen kuormatiedon mukana eri tuotantolaitosten välillä. Välittämällä DD-vakuutuksen tietoa Forest Hubin välityksellä pystytään automatisoimaan tietojen välittämistä eri toimijoiden välillä. Forest Hubin avulla yritys pystyy siirtämään automaattisesti kuormatiedon mukana DD-vakuutuksen viitenumeron ja tarkistusnumeron vastaanottajan järjestelmään. Forest Hubia hyödyntämällä yritys pystyy vastaanottamaan omalle tuotantolaitokselleen toimittavan toimituskumppanin DD-vakuutuksen tiedot omaan järjestelmäänsä. Kuvassa 11 on kuvattu kahden esimerkkiyrityksen välistä tiedonsiirtoa, jossa Forest Hubin kautta välitetään DD vakuutuksen tiedot kuormatiedon yhteydessä yritykseltä A yrityksen B järjestelmään.

Kuva 11 Tiedonvälitys Forest Hubin kautta automatisoi tiedonsiirtoa toimijoiden välillä

Yritys piti todennäköisenä, että kaikki tehdastoimituskumppanit eivät kykene hyödyntämään automaattista Forest Hub tiedonsiirtoa. Yritykset, jotka eivät pysty hyödyntämään automaattista tiedonsiirtoa, on mahdollista ilmoittaa DD-vakuutuksen numeron ja tarkistusnumeron Web Hubin kautta. Web Hub on Forest Hubin nettiselaimessa toimiva versio, jossa toimija voi manuaalisesti tallentaa kuormatietoja ennen kuorman toimittamista, jotta ne siirtyvät vastaanottavalle laitokselle etukäteen. Tietoihin pystyy tallentamaan DD-vakuutuksen tiedot, jolloin tieto on toimitettavissa kuormatiedon mukana vastaanottavalle laitokselle ennen kuorman saapumista tuotantolaitokselle.

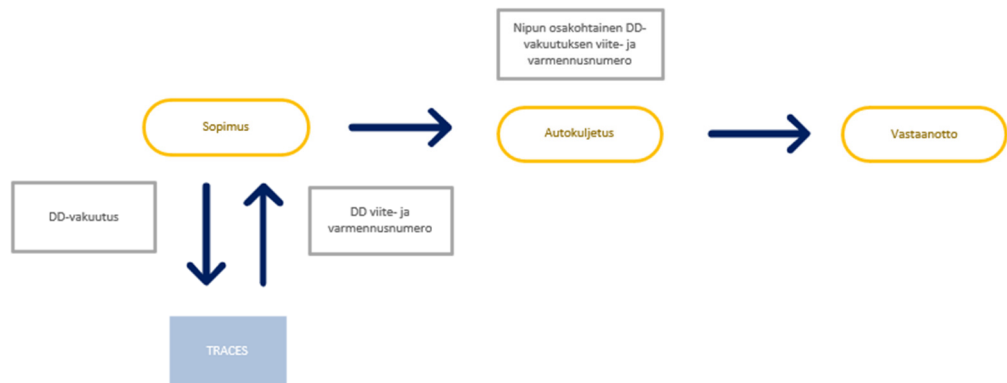
Tässä tutkimuksessa ei selvitetty Forest Hubin käytön laajuutta eri toimituskumppaneiden kesken 30.12.2024 mennessä. Yrityksessä tunnistettiin, että todennäköisesti kaikki kumppanit eivät hyödynnä Forest Hubia metsäkatoasetuksen toimeenpanon alkaessa. Yritys selvitti muita tiedonvälityksen mahdollisuuksia Forest Hubin rinnalle. Yritys piti mahdollisena, että toimialalle voi muodostua erilaisia variaatioita DD-vakuutusten viite- ja varmennusnumeroiden vastaanottamiseen. Tutkimuksen aikana ei tullut esiin muita mahdollisia ratkaisuja DD-vakuutuksen tietojen välittämiseen. Myöskään kaikki kuljetusmuodot, kuten alus- ja junakuljetukset eivät ole nykyisin tuettuna Forest Hubin tiedonsiirrossa. Tutkimuksen aikana ei pystytty selvittämään, miten DD-vakuutuksen tietoja voidaan siirtää

kumppanille esimerkiksi junakuljetuksen yhteydessä, kun automaattista tiedonsiirtoa Forest Hubin kautta ei voida hyödyntää.

7.7.2 Puutavaratoimitusten käyttötapaukset

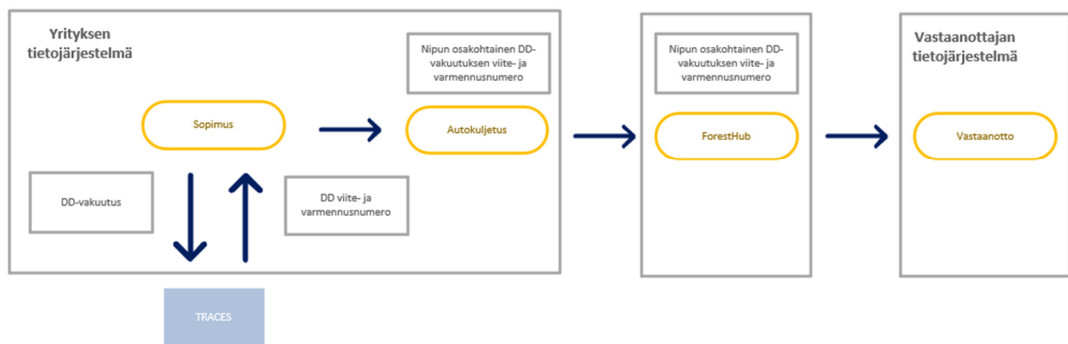
Yrityksessä selvitettiin eri prosessien kriittisiä pisteitä, missä DD-vakuutusnumeron tulee liikkua prosessivaiheesta toiseen. Asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksen viite- ja varmennusnumeroiden tulee kiinnittyä tietojärjestelmässä keskeiseen pisteeseen, jotta DD-vakuutuksen tietojen siirtäminen prosessissa eteenpäin on mahdollista. Puukauppa ja välivarastot, terminaalivarastot ja puunvastaanotto tunnistettiin keskeisiksi pisteiksi. Puukauppaan kohdennettu DD-vakuutus on mahdollista kuljettaa prosessin mukana erilaisiin varastoihin kuten välivarastoihin, terminaaleihin ja omaan puunvastaanottoon sekä kumppaneiden vastaanottoon. Terminaali- ja välivarastoihin kuljetetaan puuta useista lähtövarastoista. Näissä varastoissa puuta voidaan säilyttää varasto tai varastonosa kohtaisesti tietyn ajan riippuen raaka-aineen loppukäyttökohteesta.

DD-numeron luovuttaminen eteenpäin, joko yrityksen toisen liiketoimintayksikön tai kumppanin käyttöön tapahtuu vastaanoton rajapinnassa. Tehtaan vastaanotto muodostaa prosessissa rajapinnan, jossa DD-vakuutuksen tieto luovutetaan seuraavaan vaiheeseen. DD-vakuutusnumerot voidaan luovuttaa sisäiseen käyttöön oman vastaanoton kautta tai kumppanin käyttöön kuorman toimituksen yhteydessä. Kuvassa 12 on esitetty yksinkertaistettu kuvaus yrityksen raakapuulogistiikan ketjusta, missä DD-vakuutusnumerot kulkevat prosessissa sopimukselta yrityksen omaan tehdasvastaanottoon.

Kuva 12 DD-vakuutuksen tiedonkulku yrityksen omille tuotantolaitoksille

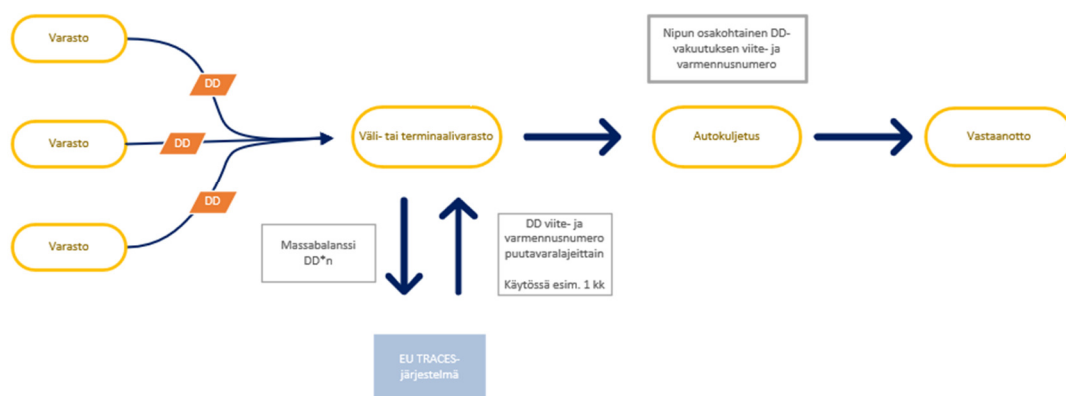
Kun yritys toimittaa puuta yhteistyökumppanilleen vastaa yritys DD-vakuutuksen tekemisestä ja DD-vakuutustietojen toimittamisesta kumppanille. Tiedonvaihdon tulee tapahtua eri tietojärjestelmien välillä, jolloin yritys pyrkii hyödyntämään automaattista tiedonsiirtoa Forest Hubin välityksellä. Mahdollisia muita tiedonvälityksen ratkaisuja ei tässä tutkimuksessa pystytty selvittämään. Kuvassa 13 on kuvattu yrityksen yksinkertaistettu malli raakapuun toimituksesta tienvarresta kumppanin puunvastaanottoon, jolloin tiedonsiirrossa hyödynnetään Forest Hubia. DD-vakuutuksen tietojen tulee olla kuormatiedoissa nipunosakohtaisesti, sillä yhdessä puutavarakuormassa voi olla eriä, joilla on eri DD-vakuutusnumero.

Kuva 13 DD-vakuutuksen tiedonkulku vastaanottajan järjestelmään Forest Hubia hyödyntäen

Yrityksen terminaali- ja välivarastoihin on varastoituna raakapuuta ja hakkeita useista eri lähteistä. Kaikille varastoon kuljetetuille erille tulee löytyä aiemmin

tehty DD-vakuutus. Kuvassa 14 on esitetty yksinkertaistettu malli raakapuun kuljetuksesta välivaraston tai terminaalivaraston kautta tehdasvastaanottoon. Kun kaikki välivarastoon toimitettu puu on metsäkatovapaata, on välivarastolle mahdollista hakea uusi DD-vakuutus, jossa viitataan aiemmin tehtyihin DD-vakuutuksiin. Tällöin puhutaan niin kutsutusta DD-vakuutusten massabalanssista. Uusi vakuutus voidaan hakea puutavaralajeittain esimerkiksi yhdeksi kuukaudeksi kerrallaan, jolloin ulos lähtevissä kuormissa hyödynnetään kuukausittaista DD-vakuutusta. Mikäli erään on sekoittunut metsäkatovapaan vastaista raaka-ainetta, on yrityksen pidettävä erät erillään väli- ja terminaalivarastoissa. Tällöin massabalanssia ei voida koko puu erälle hyödyntää.

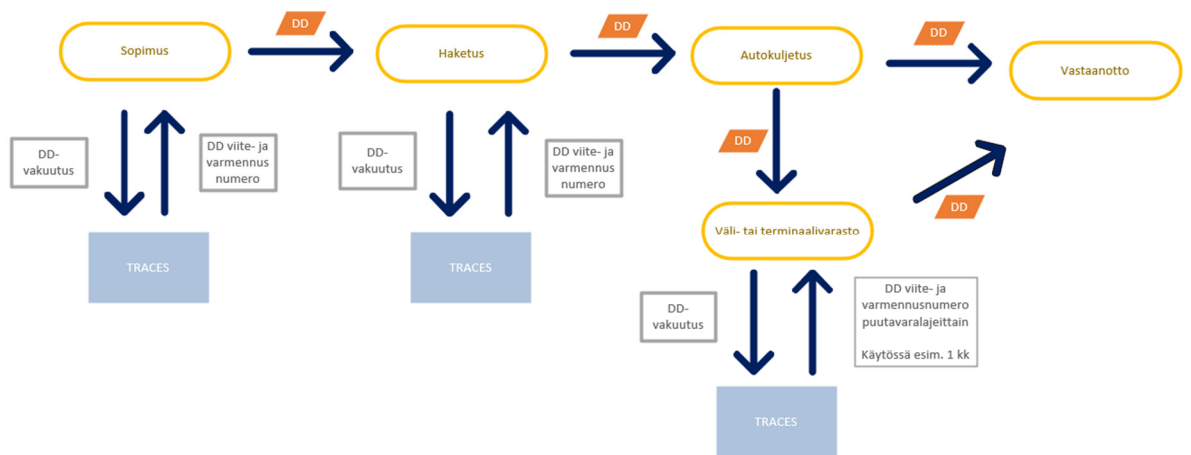

Kuva 14 DD-vakuutuksen viite- ja tarkistusnumeroiden välitys terminaali- ja välivarastojen kautta, kun raaka-aine on metsäkatovapaan mukaista

Yritys hyödyntää kotimaan raakapuulogiistikassa autokuljetuksen lisäksi junakuljetuksia. Junaan puut toimitetaan aina metsästä autokuljetuksena ja junan lopullinen toimituskohde voi olla joko yrityksen oma vastaanottopiste tai kumppanin toimituskohde. Kun kyse on omaan vastaanottoon toimitettavasta junasta, on DD-vakuutusnumeroiden haku ja liikuttaminen prosessissa edellä kuvatun DD-vakuutuksen tiedonkulun yrityksen omaan vastaanottopisteeseen (kuva 12) kaltainen. Junaan voidaan lastata joko suoraan metsävarastosta, jolloin metsävaraston alkuperäinen DD-vakuutusnumero siirtyy lastatun junan tietoihin tai puu on voitu purkaa ennen lastausta asemavarastoon. Asemavaraston käytössä on mahdollista hyödyntää DD-vakuutuksen tietojen välittämistä terminaali- ja välivarastoprosessin mukaisesti (kuva 14). Vierastoimituskohteisiin toimitetta-

vien junien osalta tämän tutkimuksen puitteissa ei löydetty ratkaisua tiedon välitykseen, koska Forest Hub ei tue tällä hetkellä tiedonsiirtoa junakuljetusten osalta.

Yritys toimittaa kumppaneille energiapuuta suoraan tienvarresta ja väli- tai terminaalivarastojen kautta. Energiajakeiden logistiikassa yrityksen tulee ottaa huomioon mahdollinen lajimuunnos, jolloin tullikoodi vaihtuu toiseen tullikoodiin. Tällöin yrityksen tulee huolehtia DD-vakuutuksen tekemisestä erälle lajimuunnoksen yhteydessä eli esimerkiksi haketustapahtuman yhteydessä. Kuvassa 15 on esitetty yksinkertaistettu malli tienvarressa tapahtuvan erän DD-vakuutustietojen kulusta laitoksen vastaanottoon. Energiajakeita käyttävällä laitoksella ei ole velvoitetta seurata DD-vakuutustietoja, mikäli laitos käyttää jakeet omaan tuotantonsa. Yrityksen tulee kuitenkin huolehtia, että DD-vakuutustiedot kulkeutuvat vastaanotopisteeseen asti. Mikäli lajimuunnos tehdään vasta väli- tai terminaalivarastossa, on yrityksen mahdollista hyödyntää samaa prosessia, mitä kuvassa 14 on esitetty. Tutkimuksen päättyessä energiajakeiden toimitusketjuun liittyi eniten epävarmuuksia.

Kuva 15 DD-vakuutuksen viite- ja tarkistusnumeroiden välitys tienvarsihaketuksen prosessissa

7.7.3 Toimeenpanon aloitus

EU:n metsäkatoasetus tuli voimaan 29.6.2023, josta alkoi 18 kuukauden siirtymäaika toimeenpanon aloittamiseksi (Asetus 2023/1115/EU). Siirtymäajan alkaessa eivät Euroopan komission ohjeistukset tai kansalliset ohjeistukset olleet valmiina, vaan nämä täydentyivät pitkin siirtymäaikaa. Myöskään EU:n sähköinen tietojärjestelmä ei tukenut asianmukaisen huolellisuuden vakuutusten tekemistä siirtymäajan alkaessa. Rekisteröityminen järjestelmän käyttäjiksi tuli toimijoille mahdolliseksi marraskuussa 2024. (Järvinen & Masuda 2024; Lehtosalo & Masuda 2024.) Yritys pääsi aloittamaan DD-vakuutusten manuaalisen testauksen aivan loppuvuodesta 2024. Taustajärjestelmän käytön mahdollistava API-raja-pinta ei ollut yrityksen käytössä vuoden 2024 aikana.

Yritys teki toimenpiteitä vuoden 2024 aikana, jotta asetuksen noudattaminen olisi mahdollista loppuvuodesta 2024. Lokakuussa 2024 Euroopan komissio ehdotti metsäkatoasetuksen toimeenpanon siirtoa 12 kuukaudella eteenpäin, jolloin asetuksen toimeenpano alkaisi 30.12.2025. Siirtymäaika hyväksyttiin Euroopan parlamentin ja neuvoston ja komission välisissä kolmikantaneuvotteluissa 3.12.2024. Neuvotteluissa sovittiin siirtymäajan jatkamisesta ja muutos ei vaikuta asetuksen sisältöön muutoin kuin toimeenpanon ajankohdan osalta. (European council 2024.) Yrityksen näkökulmasta siirtynyt toimeenpanon aloitus nähtiin myönteisenä, sillä siirtymäaika tarkoitti lisääntynyttä valmistelua, jotka loppuvuodesta 2024 olivat vielä puutteelliset.

Puuta hankkiessaan yrityksen on varmistettava, että puu on metsäkatoasetuksen mukaista. Yrityksessä on olemassa prosesseja ja kuvauksia, jotka tukevat metsäkatoasetuksen toimeenpanoa ja asianmukaista huolellisuutta. Keskeisiä dokumentteja on tuotettu ja niitä on tallennettu yrityksessä pitkään ennen metsäkatoasetuksen voimaantuloa. Jatkossa kuitenkin keskeinen toimenpide yrityksessä ennen puutavaran markkinoille asettamista on asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksen tekeminen EUDR-järjestelmään. Tämän seurauksena yrityksen on kehitettävä nykyisiä toimintatapojaan, perehdytettävä henkilöstöään ja kehitettävä tietojärjestelmiään. Yrityksen on myös arvioitava, mikä on oikea kohta toimittaa

DD-vakuutus tietojärjestelmään. Puunhankintaan liittyvät toimitusketjut ovat kuitenkin pitkiä ja DD-vakuutus on voimassa vuoden alkaen vakuutuksen toimittamisesta järjestelmään.

Toimeenpanon aloituksessa nähtiin haasteena, miten yrityksessä tullaan hallitsemaan materiaalivirrat siirtymäajan päättyessä. Yrityksellä tulee olemaan hallussaan raakapuuta, joka on korjattu ennen 30.12.2025 ja toimeenpanon aloituksen ajanhetkestä eteenpäin. Markkinoilla tulee näin ollen olemaan puuraaka-ainetta, jolla on haettuna asianmukaisen huolellisuuden vakuutus ja puuraaka-ainetta, jolle tätä vakuutusta ei tarvitse hakea. Etenkin terminaali- ja välivarastoissa varastokierto voi olla hyvinkin pitkä, jolloin varastoituna on sekä raakapuuta, mihin asetusta ei sovelleta sekä raakapuuta, joka kuuluu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan.

Metsäkatoasetuksen toimeenpanossa tunnistettiin erilaisia riskejä yrityksen sisällä, mutta niiden tarkempia vaikutuksia ei ole tämän tutkimuksen yhteydessä tarkemmin selvitetty. Riskejä tunnistettiin ohjeistukseen, ajan riittävyyteen, järjestelmien kehittämiseen ja tiedonvälitykseen liittyen. Merkittävä riski yrityksen näkökulmasta liittyi puutteelliseen ohjeistukseen Euroopan komission ja kansallisen viranomaisen tahoilta. Yrityksessä tunnistettiin haasteena EU lainsäädännön tulkinnanvaraisuus. Kehityksen viemisessä koettiin epävarmuutta, koska ohjeistusten tarkentumiseen liittyi avoimia kysymyksiä ja tulkinnanvaraisuutta. Merkittävänä riskinä nähtiin myös ajan riittävyys tietojärjestelmien kehittämiseen. Riskinä nähtiin, että toteutus lähtee väärään suuntaan, koska ohjeistus täydentyi läpi siirtymäajan ja EU:n sähköisen tietojärjestelmän oli määrä olla toiminnassa loppuvuodesta 2024. Tietojärjestelmiin liittyvät muutokset nähtiin myös riskinä siltä osin, että tarvittavia muutoksia ei saataisi siirtymäajan puitteissa tehtyä. Tiedonvälitys ja sen mahdolliset eri variaatiot toimijoiden välillä nähtiin riskinä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Tutkimusmenetelmän soveltuvuus

Tutkimus oli luonteeltaan kehitystehtävä, jonka päämääränä oli selvittää, mitä yrityksen tulisi tehdä toimiakseen metsäkatoasetuksen mukaisesti. Käytetty tutkimusmenetelmä sopi tutkimukseen hyvin. Toimintatutkimuksessa yhdistettiin käytännön kehittämistehtävä eli metsäkatoasetuksen vaikutusten arviointi tutkimukseen. Tutkimuksessa onnistuttiin aktiivisesti havainnoimaan tutkimuksen kohteena olleen metsäkatoasetuksen toimeenpanoa ja sen vaikutuksia yrityksen puunhankinnan toimintaan.

Tutkija osallistui aktiivisesti kehitystehtävään. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään mahdollisimman reaaliaikaisesti metsäkatoasetuksen toimeenpanon vaikutuksia ja edistämään samalla toimeenpanoa yrityksen sisällä. Toimintatutkimuksen mukaisia syklejä pystyttiin toistamaan tutkimuksen aikana asetuksen tulkinna ja ohjeistusten täydentyessä. Vaikka tutkimuksessa saavutetut tulokset eivät vielä kata yrityksen kannalta kaikkea olennaista, mitä metsäkatoasetuksen toimeenpano tulee vaatimaan, on tärkeä muistaa, että tutkimuksessa tuotettu aineisto on tuottanut yritykselle uutta tietoa asetuksen toimeenpanosta.

8.2 Käytännön anti

Vaikka globaali metsäkato on vähentynyt merkittävästi viimeisimpien vuosikymmenten aikana, jatkuu metsäkato ja metsien tilan heikkeneminen edelleen hälyttävällä vauhdilla. Merkittävin syy metsäkadolle maailman laajuisesti on maankäytön muuttuminen metsästä maatalouden tai rakentamisen käyttöön. Metsäkato koskettaa myös Suomea ja EU:n metsäkatoasetuksen mukaisia hyödykkeitä tuotetaan ja kulutetaan myös Suomessa. Suomessa tapahtuvaan metsäkatoon Euroopan unionin metsäkatoasetuksen vaikutukset ovat kuitenkin vähäisiä. Metsän muuttuminen toiseen maankäyttötarkoitukseen esimerkiksi energiatuotantoa tai infrarakentamista varten ei asetuksen mukaan katsota metsäkadoksi.

Suomen kaltaisessa metsäisessä maassa metsäkatoa syntyy lähes aina esimerkiksi infrarakentamisen seurauksena. Metsää voi jatkossa raivata maatalouskäyttöön aiheuttamatta metsäkatoasetuksen mukaista metsäkatoa, mikäli raivatulla alueella ei tuoteta asetuksen mukaisia hyödykkeitä. Lisäksi komission on tarkentanut ohjeistuksiaan esimerkiksi navettarakentamisen yhteydessä tapahtuvaan metsäkatoon liittyen. Vaikka metsäkatoasetus ei juurikaan rajoita Suomessa metsien käyttöä, voi ikimetsien määritelmällä olla merkitystä yrityksen puunhankinnalle. Metsien tilan heikkeneminen Suomessa määräytyy pitkälti sen mukaan, miten ikimetsät tullaan kansallisesti määrittelemään.

Euroopan unioni tarkasteli EU:n puutavara-asetuksen toimivuutta ennen metsäkatoasetuksen säätämistä vuonna 2021. Toimivuustarkastelussa todettiin, että puutavara-asetuksen toimeenpano on ollut hidasta ja haasteellista. Metsäkatoasetus kattaa puutavara-asetuksen liitteessä mainitut hyödykkeet ja lisäksi sitä on täydennetty useilla puuta koskevilla hyödykkeillä sekä muilla asetuksen piirissä olevilla raaka-aineilla, kuten naudalla soijalla ja kahvilla sekä näistä valmistetuilla hyödykkeillä. Näin ollen metsäkatoasetuksen piirissä on huomattavasti laajempi joukko tullinimikkeitä kuin puutavara-asetuksessa ja se edellyttää toimijoilta tarkempaa raaka-aineketjujen hallintaa.

Metsäkatoasetus tuli voimaan kesäkuussa 2023, josta alkoi siirtymäaika asetuksen toteuttamisen alkamiselle. Alkuperäisen suunnitelman mukaisesti asetuksen toteuttamisen piti alkaa 30.12.2024. Asetuksesta päätettäessä ei komissiolla ollut valmiita ohjeistuksia, miten yritysten tulisi metsäkatoasetusta soveltaa vaan ohjeistukset tarkentuivat siirtymäajan aikana. Myöskään EU:n sähköinen tietojärjestelmä ei asetuksen astuessa voimaan ollut käytettävissä asianmukaisen huolellisuuden vakuutusten tekemiseen. Ottaen huomioon puutavara-asetuksen toimivuustarkastelussa ilmi tulleet haasteet toimeenpanossa, olisi lainsäätäjän metsäkatoasetuksen toimeenpanon aikatauluista päätettäessä syytä huomioida se, miten nopeasti toimeenpanoa tukevat ohjeistukset voidaan toimittaa. Yrityksen näkökulmasta soveltaminen on ollut haastavaa EU lainsäädännön tulkinnanvaraisuuden ja puutteellisten ohjeistusten vuoksi. Yrityksen kannalta asetuksen sujuvan toimeenpanon varmistamiseksi ohjeistusten ja tarvittavien tietojärjestelmien tulisi olla valmiita ennen siirtymäajan alkamista, jotta yrityksellä olisi selkeä suunta ja tavoite tarvittavien muutosten toteuttamiseksi.

Vaikka metsäkatoasetuksen vaikutukset metsäkatoon Suomessa ovat vähäiset, tuo asetuksen toimeenpano merkittäviä muutoksia yrityksen toimintaan. Asetus koskee Suomessa hyvin suurta joukkoa toimijoita, ja toimitusketjut ovat pitkiä ja moninaisia, jolloin asetuksen toimeenpano yrityksissä ottaa aikansa. Metsäkatoasetuksen mukaisista hyödykkeistä yrityksen toimintaa koskettaa puu ja puusta valmistetut tuotteet, mutta myös nautaeläinten käyttöön. Näin ollen yrityksen tulee arvioida metsäkatoasetuksen vaikutuksia laajemmin kuin pelkästään puun osalta. Kohde yrityksessä on olemassa hyvät lähtökohdat asianmukaisen huolellisuuden noudattamiseksi, mutta asianmukaisten huolellisuuden vakuutusten tekeminen sekä vakuutustietojen kuljettaminen hankintaketjussa luo tarpeen kehittää yrityksen toimintaa. Tietojärjestelmien kehittäminen ja henkilöstön perehdyttäminen vaatii yrityksessä resursseja, jotta asianmukaisen huolellisuuden vakuutusnumerot saadaan siirtymään puunhankinnan toimitusketjussa.

Yrityksellä asetuksen toimeenpanon suunnittelussa keskeiseksi nähtiin DD-vakuutusten tekeminen ja sitä kautta toimeenpano nähtiin aluksi teknisenä tietojärjestelmäkehittämisen liittyvänä tehtävänä. Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä ei kuitenkaan ole ICT järjestelmä, vaikkakin DD-numeroiden haku vaatii muutoksia ja kehitystä myös tietojärjestelmiin. Asetuksen ydin on siinä, että yrityksen hankkimat raaka-aineet eivät aiheuta metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä. Yrityksen nykyiset toimintamallit muodostavat hyvän lähtökohdan asianmukaisen huolellisuuden järjestelmälle, mutta järjestelmän tueksi yrityksen tulee kuvata omat prosessinsa asianmukaisen huolellisuuden järjestelmässä ja asettaa toimintamallit järjestelmän valvontaan ja kehittämiseen. Näin ollen asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä ei ole ICT järjestelmä vaan toimintaa ohjaava toiminnanohjausjärjestelmä.

Näkyvimmat muutokset yrityksen toimintaan tulevat DD-vakuutuksen tekemisen ja toimintaketjussa kuljettamisen kautta. Asetus ei sinällään anna ohjausta siihen, millaiseen erään kohdistuen yrityksen tulee vakuutus tehdä. Keskeistä yrityksen näkökulmasta on, että yritys vakuuttaa DD-vakuutuksella, että vakuutuksen kohteena oleva erä ei sisällä metsäkatoasetuksen vastaista raaka-ainetta. Tämän tutkimuksen puitteissa ei pystytty selvittämään mahdollisia sanktioita, mikäli erässä havaittaisiin metsäkatoasetuksen vastaista raaka-ainetta. Harkitessaan

mahdollisten teknisten ratkaisujen ja API-rajapinnan käyttöä DD-vakuutuksen tekemisessä, on yrityksen arvioitava, kuinka usein DD-vakuutus tulee yrityksessä tehtäväksi. Vakuutuksen tekeminen manuaalisesti sitoo henkilöstöresurssia. Peilaten yrityksen vuosittaisiin hankintamääriin ja mahdollisesti sopimustasoiseen DD-vakuutukseen tarkoittaisi tämä merkittävää työmäärää vakuutusten tekemisen osalta, mikäli ne tehtäisiin manuaalisesti EUDR-järjestelmään.

Tutkimuksen päättyessä valmistautuminen metsäkatoasetuksen toimeenpanoon oli yrityksessä kesken. Asetuksen toimeenpanoon liittyy yrityksen näkökulmasta vielä useita avoimia asioita. Esimerkiksi tutkimuksen päättyessä oli epäselvää, onko muilla toimijoilla mahdollisuus tarkastella yrityksen tekemien DD-vakuutuksien sisältämiä tuotantoalueita. Mikäli geolokaatio perustuisi metsänkäyttöilmoituksen mukaisiin hakkuukuvioihin olisi DD-vakuutus mahdollista yhdistää puun alkuperän omistajatietoon. Tällöin yrityksen olisi syytä pohtia millä tarkkuudella geolokaatio ilmoitetaan DD vakuutuksen yhteydessä, jotta tietoa ei voitaisi tulkita henkilötiedoksi.

8.3 Tutkimusehdotuksia

Tämän tutkimuksen aikana metsäkatoasetus oli astunut voimaan ja sen soveltamista oltiin aloittamassa vuoden 2024 lopussa. Työn tavoitteena oli tuottaa yritykselle selvitys metsäkatoasetuksen toimeenpanoa varten yrityksen puunhankinnassa. Tutkimuksessa tehty seuranta päätettiin 30.12.2024, jolloin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti metsäkatoasetuksen toimeenpano piti alkaa. Tutkimuksen päättyessä uusi siirtymäaika on käynnissä ja ohjeistusten sekä kansallisen lainsäädännön odotetaan täydentyvän vuoden 2025 aikana.

Tutkimuksessa pystyttiin selvittämään, mitä Euroopan unionin metsäkatoasetus 2023/1115/ EU tarkoittaa ja mitä asioita toimeenpanoon liittyy kansallisesti, mutta asetuksen tarkkoja vaikutuksia metsätoimialalle ei saatu selville. Tarkkoja vaikutuksia kohdeyritykselle ei tässä työssä pystytty selvittämään, koska ohjeistukset ja kansallinen lainsäädäntö olivat keskeneräisiä tutkimuksen päättyessä ja tutkimustietoa ei juurikaan ollut asetuksen vaikutuksista saatavilla. Näin ollen tätä työtä ei voida pitää kattavana käsikirjana metsäkatoasetuksen toimeenpanosta

yrityksessä ja yrityksen tulee tarkastella uudelleen asetuksen vaikutuksia tiedon tarkentuessa vuoden 2025 aikana. Työtä voidaan pitää esiselvityksenä metsäkatoasetuksen vaikutuksiin ja toimeenpanoon kohde yrityksen näkökulmasta.

Työssä tunnistettiin erilaisia metsäkatoasetuksen toimeenpanoon liittyviä riskejä, mutta niiden tarkempaa vaikutusten arviointia ei tehty tämän tutkimuksen puitteissa. Yrityksen on syytä selvittää tarkemmin metsäkatoasetuksen soveltamiseen liittyviä riskejä ja pohdittava niiden merkityksiä ja hallintaa yrityksen toiminnassa. Ohjeistusten ja kansallisen lainsäädännön tarkentuessa yrityksen on syytä arvioida uudelleen metsäkatoasetukseen liittyvää toimeenpanoa ja toteutusta yrityksen sisällä sekä suhteessa sidosryhmiinsä. Metsäkatoasetuksen tulkintaa on tehty yrityksessä vuonna 2024 olleen tiedon valossa ja tehtyä tulkintaa onkin syytä tarkastella uudelleen tarkentuvien ohjeistusten myötä. Myöskään kansallinen ikimetsien määritelmä ei ehtinyt valmistua tutkimuksen aikana. On todennäköistä, että yritykset tulee huomioida ikimetsät puunhankinnassaan jatkossa. Määritelmän valmistuttua on yrityksen perehdyttävä kriteereihin ja selvitettävä, miten ikimetsät tullaan tunnistamaan ja mahdollisesti raportoimaan käytännön työssä.

Tutkimuksen aikana ei muodostunut käsitystä siitä, millaisia tiedonvälityksen ratkaisuja toimialalla tulee olemaan käytössä asianmukaisen huolellisuuden vakuutuksen tietojen välittämiseen. Vaatimukset tiedonvälitykseen ja tiedonvälityksen ratkaisuihin voivat olla toimijakohtaisia, mikä luo oman haasteensa asetuksen toimeenpanoon. Tietoevryn Forest Hub tulee olemaan todennäköisesti merkittävässä roolissa tiedonvälityksessä, mutta on mahdollista, että toimialalla tulee olemaan erilaisia tapoja vastaanottaa DD-vakuustietoja. Tulevan vuoden osalta on seurattava toimialalla tapahtuvaa kehitystä ja pohdittava mahdollisia muita tiedonvälityksen kanavia, mikäli toimialalla ilmenee tarpeita muille ratkaisuille.

Tässä tutkimuksessa on selvitetty ainoastaan Suomessa tehtävää raaka-ainehankintaa. Metsäkatoasetus koskee kaikkia asetuksen mukaisia hyödykkeitä, mitkä asetetaan markkinoille Euroopan unionin alueella tai viedään Euroopan unionin alueelta. Jatkotutkimuksena olisi arvokasta selvittää miten metsäkatoasetus tullaan toimeenpanemaan muualla Euroopan unionin jäsenmaissa ja vertailla miten toimeenpano eroaa asetuksen toimeenpanosta Suomessa.

Metsäkatoasetus sisältää tällä hetkellä sääntelyä asetuksessa mainittujen seitsemän hyödykkeen ja niistä valmistettujen tuotteiden markkinoille asettamiseen. Komissio on varannut oikeuden tarkastella asetuksen toimeenpanoa ja täydentää hyödykkeiden listaa tulevaisuudessa, minkä myötä asetuksen vaikutukset voisivat olla jatkossa laajemmat. Tulevaisuudessa on mahdollista, että metsäkatoasetukseen tullaan sisällyttämään uusia hyödykkeitä ja toimijoita, jolloin asetuksen merkitys Suomessa metsätalouteen voisi kasvaa. Jos tulkinta laajenee, että metsäkatoa syntyisi kaikesta metsän muuttumisesta maatalouskäyttöön voisi vaikutus olla suurempi. Yrityksen on valmistauduttava asetuksen nykyisen sisällön mukaiseen toimeenpanoon vuoden 2025 loppuun mennessä, mutta samalla seurattava miten EU:n metsäkatoasetus tulee jatkossa muuttumaan.

LÄHTEET

Asetus 2023/1115/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1115 tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta. Viitattu 1.8.2024.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1115&qid=1692653134320#d1e1972-206-1>

Asetus 995/2010/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 995/2010 puutavaraa ja puutuotteita markkinoille saattavien toimijoiden velvollisuuksien vahvistamisesta (EU 995/2010). Viitattu 30.11.2024

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32010R0995&qid=1650629453329>

Asetus 2173/2005/EY. Neuvoston asetus (EY) Euroopan yhteisöön suuntautuvaa puutavaran tuontia koskevan FLEGT-lupajärjestelmän perustamisesta (2173/2005). Viitattu 30.11.2024.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R2173>

Assmuth, A., Lintunen, J., Wejberg, H., Koikkalainen, K., Uusivuori, J. & Miettinen, A. 2022. Metsäkadon ilmastohaitta ja hillinnän ohjauskeinot Suomessa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 31/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 96 s

FAO. 2020. The state of the world's forests. Viitattu 31.1.2025. <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/dfb12960-44ee-4ddc-95f7-bec93fbb141e/content>

FSC. n.d. FSC- Forest For All Forever. Verkkosivu. Viitattu 29.4.2025. <https://fi.fsc.org/fi-fi/mika-fsc>

Delegoitu direktiivi 2023/34/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta mikroyritysten, pienten, keskisuurten ja suurten yritysten tai konsernien kokoluokkien raja-arvojen muutosten osalta. Viitattu 13.3.2025.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32023L2775#ntr1-L_202302775FI.000101-E0001

Direktiivi 2013/34/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EU tiettyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta. Viitattu 10.10.2024.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013L0034>

Educative. 2021. Beginner API deep dive: What is an API. Verkkosivu. Viitattu 2.9.2024. <https://www.educative.io/blog/what-is-an-api>

Euroopan komissio. n.d. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttaminen. Viitattu 26.1.2025. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_fi

European commission. 2021. Commission staff working document executive summary of the fitness check on Regulation (Eu No 995/2010). Verkkosivu. Viitattu 2.9.2024. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0329&qid=1649327454094>

European commission. 2023. Frequently asked questions – deforestation regulation. Pdf-dokumentti. Viitattu 9.2.2025. https://environment.ec.europa.eu/publications/frequently-asked-questions-deforestation-regulation_en

European commission. 2024a. Biodiversity strategy for 2030. Verkkosivu. Viitattu 26.1.2025. https://environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=fi

European commission 2024b. The information system of the deforestation regulation. Verkkosivu. Viitattu 14.9.2024. https://green-business.ec.europa.eu/deforestation-regulation-implementation/information-system-deforestation-regulation_en

European commission. 2024c. Commission strengthens support for EU Deforestation Regulation implementation and proposes extra 12 months of phasing-in time, responding to calls by global partners. Verkkosivu. Viitattu 20.12.2024. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_5009

European council. 2024. EU deforestation law: Council and Parliament agree on its targeted amendment. Verkkosivu. Viitattu 15.12.2024. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/12/03/eu-deforestation-law-council-and-parliament-agree-on-its-targeted-amendment/>

Eurooppa neuvosto. 2024. Metsäkato. Verkkosivu. Viitattu 31.1.2025. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/deforestation/>

Euroopan parlamentti. 2022. Metsäkadon syyt ja metsäkadon torjunta EU:ssa. Verkkosivu. Viitattu 20.12.2024. <https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20221019STO44561/metsakadon-syyt-ja-metsakadon-torjunta-eu-ssa#:~:text=Mets%C3%A4kato%20ja%20metsien%20tilan%20heikkeneminen%20vaikuttavat%20EU:n%205.10.2024>

Euroopan parlamentti. 2023. Euroopan unioni ja metsät. Verkkosivu. Viitattu 2.3.2025. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/105/euroopan-unioni-ja-metsat>

European parliament. 2023b. Towards deforestation-free commodities and products in the EU. Pdf-dokumentti. Viitattu 30.12.2024. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698925/EPRS_BRI\(2022\)698925_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698925/EPRS_BRI(2022)698925_EN.pdf)

European union. 2020. Communication from the commission to the European parliament, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions EU Biodiversity Strategy for 2030 Bringing nature back into our lives. Verkkosivu. Viitattu 1.10.2024. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52020DC0380>

European union. 2024. Commission notice guidance document for Regulation (EU) 2023 1115 on deforestation free products. Verkkosivu. Viitattu 12.12.2024. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024XC06789&qid=1731687748447>

Heikkinen, H. 2018. Toimintatutkimus: Kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa Valli R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalla. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Heikkinen H. & Kaukko, M. (toim.) 2023. Toimintatutkimus: Käytännön opas. Tampere: Vastapaino

Järvinen, A. & Masuda, S. 9.10.2024. Metsäkatoasetuksen tilannekatsaus 10/2024. Ruokaviraston webinaari: EUDR tilannekatsaus. Ruokavirasto

Kniivilä, M., Niskanen, O., Mutanen, A., Jansik, C., Korhonen, K.T., Koskivaara, A., Lehtonen, H., Karhula, T., Sauvula-Seppälä, T., Siitonen, J. ja Tuominen, S. EU:n metsäkatoasetuksen mahdolliset vaikutukset Suomessa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 39/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 123 s. Viitattu 21.12.2024. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/554964/luke-luobio_39_2024.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Koskisen Oyj. 2023. Vuosikertomus 2023. Pdf-dokumentti. Viitattu 13.12.2024. <https://storage.mfn.se/a/koskisen/78e03d75-42cc-4dff-a895-1b07b13ddefd/koskisen-vuosikertomus-2023.pdf>

Lehtosalo M. & Masuda, S. 18.9.2024. Metsäkatoasetuksen velvoitteet yrityksille ja käytännön soveltaminen tilanne 9/2024. Ruokaviraston webinaari tuonti- ja vientiyrityksille. Ruokavirasto.

Luonnonvarakeskus. 2024a. Hakkuukertymä ja puuston poistuma alueittain 2023. Verkkosivu. Viitattu 8.2.2025. <https://www.luke.fi/fi/tilastot/hakkuukertyma-ja-puuston-poistuma/hakkuukertyma-ja-puuston-poistuma-alueittain-2023>

Luonnonvarakeskus. 2024b. Puun käyttö 2023. Verkkosivu. Viitattu 12.12.2024. <https://www.luke.fi/fi/tilastot/puun-kaytto/puun-kaytto-2023>

Luonnonvarakeskus. 2024c. Metsäteollisuuden puunkäyttö 2023. Verkkosivu. Viitattu 8.2.2025. <https://www.luke.fi/fi/tilastot/puun-kaytto/metsateollisuuden-puunkaytto-2023>

Luonnonvarakeskus. 2024d. Metsävaratiedot: puuston määrä kasvaa edelleen, vaikka vuotuinen kasvuvauhti on hidastunut. Verkkosivu. Viitattu 20.12.2024. <https://www.luke.fi/fi/uutiset/metsavaratiedot-puuston-maara-kasvaa-edelleen-vaikka-vuotuinen-kasvuvauhti-on-hidastunut>

Maa- ja metsätalousministeriö. n.d. EU:n metsäkatoasetus sekä laittomien hakuiden vastainen ohjelma. Verkkosivu. Viitattu 2.1.2025. <https://mmm.fi/metsakato-ja-laittomat-hakkuut>

Maa- ja metsätalousministeriö. 2023. Metsäkatoasetuksen kansallisen täytäntönnpanon työryhmä. Verkkosivu. Viitattu 30.3.2025. <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM024:00/2023>

Maa- ja metsätalousministeriö. 2024a. EU:n metsäasiat. Verkkosivu. Viitattu 2.3.2025. <https://mmm.fi/metsat/kv-eu/eu-metsaasiat>

Maa- ja metsätalousministeriö. 2024b. Elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO. Verkkosivu. Viitattu 30.12.2024. <https://mmm.fi/fao>

Metsäkeskus. n.d. Lait, tuet ja julkisen vallan käyttö. Verkkosivu. Viitattu 8.2.2025. <https://www.metsakeskus.fi/fi/tietoa-meista/lait-tuet-ja-julkisen-vallan-kaytto>

Metsälaki 1093/1996. Viitattu 20.1.2025. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1996/1093>

Ruokavirasto. n.d. FLEGT-lupajärjestelmä. Viitattu 27.11.2024. <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/tuonti-ja-vienti/tuonti-eun-ulkopuolelta/puutuotteet/EUTR-ja-FLEGT/flegt-lupajarjestelma/>

Ruokavirasto. 2018. Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä. Verkkosivu. Viitattu 12.12.2024. <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/tuonti-ja-vienti/tuonti-eun-ulkopuolelta/puutuotteet/EUTR-ja-FLEGT/asianmukaisen-huolellisuuden-jarjestelma/>

Ruokavirasto. 2022. Tähän EUTR velvoittaa. Verkkosivu. Viitattu 12.12.2024. <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/tuonti-ja-vienti/tuonti-eun-ulkopuolelta/puutuotteet/EUTR-ja-FLEGT/tahan-eutr-velvoittaa/>

Ruokavirasto. 2024a. EU:n puutavara-asetus (EUTR) ja FLEGT-lupajärjestelmä. Verkkosivu. Viitattu 2.9.2024. <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/tuonti-ja-vienti/tuonti-eun-ulkopuolelta/puutuotteet/EUTR-ja-FLEGT/>

Ruokavirasto. 2024b. Suuryritykset & EUDR. Viitattu 12.12.2024. Verkkosivu. <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/metsakatoasetus-eudr/suuryritykset-eudr/>

Ruokavirasto. 2024c. Metsäkatoasetus – Toimijoiden velvoitteet: Metsäkatoasetuksen tilannekatsaus maatalous- ja elintarvikealan toimijoille. Webinaari 1.2.2024. https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/teemat/metsakatoasetus/rv-esitys_metsakatoasetus-webinaari-1.2.2024.pdf

Ruokavirasto. 2024d. DD-järjestelmä. Verkkosivu. Viitattu 30.8.2024. <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/metsakatoasetus-eudr/dd-jarjestelma/>

Ruokavirasto. 2024e. DD-vakuutus. Verkkosivu. Viitattu 12.1.2025. <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/metsakatoasetus-eudr/dd-vakuutus/>

Suomen metsäkeskus. n.d. Metsälakirikkomusepäilyt. Metsäkeskuksen selvittämät metsälakirikkomusepäilyt vuosina 2017-2021. Pdf-dokumentti. Viitattu 8.2.2025. <https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/tiedote-liite-metsalakirikkomusepailyt.pdf>

Tietoevry. 2017. Tieto Forest Hub yhdistää puun ja kuidun toimitusketjun ekosysteemin teolliseen papiNet-standardiin. Verkkosivu. Viitattu 14.9.2024. <https://www.tietoevry.com/fi/uutishuone/kaikki-uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/2017/tieto-forest-hub-yhdistaa-puun-ja-kuidun-toimitusketjun-ekosysteemin-teolliseen-papinet-standardiin/>

Tulli. n.d. CN-nimikkeistö. Verkkosivu. Viitattu 9.2.2025. <https://tilastot.tulli.fi/nimikkeistot-ja-luokitukset/cn-nimikkeisto#:~:text=CN-nimikkeist%C3%B6%20%28Combined%20Nomenclature%29%20on%20Euroopan%20unionin%20yhdistetty%20nimikkeist%C3%B6%2C,jonka%208-numeroisia%20nimikkeit%C3%A4%20k%C3%A4ytet%C3%A4n%20vientii ilmoituksissa%20ja%20sis%C3%A4kaupan%20tilastoilmoituksissa.>

PEFC. 2024. Metsien kestävän hoidon ja käytön vaatimukset. Pdf-dokumentti. Viitattu 10.11.2024. <https://cdn.pefc.org/pefc.fi/media/2024-01/bf1504b2-5ee9-4592-ae65-2a9d481f9729/a859a609-e236-5ae6-addb-83bfc169cd94.pdf>

Valtioneuvosto. 2023 Laiduntaminen metsissä voi jatkua. Verkkosivu. Viitattu 16.8.2024. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/laiduntaminen-metsissa-voi-jatkua>

Valtioneuvosto. 2024a. EU:n metsäkatoasetusta täydentävä kansallinen lainsäädäntöehdotus lausuntokierrokselle. Verkkosivu. Viitattu 12.8.2024. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/eu-n-metsakatoasetusta-taydentava-kansallinen-lainsaadantoehdotus-lausuntokierrokselle#:~:text=Ehdote-tulla%20mets%C3%A4katolaila%20kumottaisiin%20laki%20puutavarana%20ja%20puutuotteiden%20markkinoille,s%C3%A4nC3%A4ntelykokonaisuutta%2C%20vaan%20sit%C3%A4%20sovellettaisiin%20rinnakkain%20EU%3An%20mets%C3%A4katoasetuksen%20kanssa.>

Valtioneuvosto. 2024b EU:n biodiversiteettistrategian mukaiset kansalliset sitoumukset, vanhojen metsien kriteerit, valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelu. Verkkosivu. Viitattu 12.1.2025. <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM014:00/2024>

WWF Suomi. 2021. Valinnoillamme on väliä. Suomalainen kulutuksen vaikutukset metsäkatoon tropiikissa. Verkkosivu. Viitattu 31.1.2025. https://wwf.fi/app/uploads/2/m/p/qxg6y08syn0xdrmyx6ope8/metsakatoraportti_valmis.pdf

LIITTEET

Liite 1. EU:n puutavara-asetuksen mukaiset nimikkeet (Asetus 2023/1115/EU)

4401	Polttopuu, rankoina, pölkkyinä, halkoina, oksina, risukimppuina tai niiden kaltaisissa muodoissa; puu lastuina ja hakkeena; sahanpuru ja puujäte, myös pölkkyiksi, briketeiksi, rakeiksi tai niiden kaltaiseen muotoon yhteenpuristettu
4403	Raakapuu, myös jos siitä on poistettu kuori tai pintapuu, tai karkeasti syrjäytetty puu
4406	Puiset rata- ja raitiotiepölkkyt
4407	Puu, sahattu tai veistetty (chipped) pituussuunnassa, tasoleikattu tai viiluksi sorvattu, myös höylätty, hiottu tai päästään jatkettu, paksuus suurempi kuin 6 mm
4408	Viilut vanerointia (myös kerrostettua puuta tasoleikkaamalla saadut), ristiinliimattua vaneria tai niiden kaltaista kerrostettua puuta varten ja muu puu, sahattu pituussuunnassa, tasoleikattu tai viiluksi sorvattu, myös höylätty, hiottu, saumattu tai päästään jatkettu, paksuus enintään 6 mm
4409	Puu (myös yhdistämättömät laatat ja rimat parkettilattioita varten), yhdeltä tai useammalta syrjältä tai pinnalta koko pituudelta muotoiltu (pontattu, puolipontattu, viistottu, viistottu viistotuun syrin, helmipontattu, tehty muotoiltoiksi tai -laudoiksi, pyörästetty tai vastaavilla tavoilla työstetty), myös höylätty, hiottu tai päästään jatkettu
4410	Puusta tai muusta puumaisesta aineesta valmistettu lastulevy ja "oriented strand board" -levy sekä niiden kaltaiset levyt (esimerkiksi "waferboard"-levyt), myös hartsilla tai muulla orgaanisella sideaineella yhteenpuristetut
4411	Puusta tai muusta puumaisesta aineesta valmistettu kuitulevy, myös hartsilla tai muulla orgaanisella sideaineella yhteenpuristettu
4412	Ristiinliimattu vaneri, vaneroidut puulevyt ja niiden kaltaisen kerrostettu puu
4413 00 00	Tiivistetty puu, möhkäleinä, levyinä, rimoina tai profiileina
4414 00	Puiset maalausten, valokuvien, peilien ja niiden kaltaisten tavaroiden kehykset
4415	Puiset pakkauslaatikot, -rasiat, -häkit, -pytyt ja niiden kaltaiset päällykset; puiset kaapeli- ja johdinkelat; kuormalavat, laatikkokuormalavat ja muut puiset lastauslavat; puiset kuormauslavojen lavakaulukset. (Tähän eivät kuulu pakkausmateriaalit, joita käytetään yksinomaan toisen markkinoille saatetun tuotteen tukemisessa, suojaamisessa tai kantamisessa.)
4416 00 00	Puiset drittelit, tynnyrit, sammiot, saavit ja muut tynnyriteokset sekä niiden puuosat, myös kimmot
4418	Rakennuspuusepän ja kirvesmiehen tuotteet, myös puiset solulevyt, yhdistetyt lattialaatat, päreet ja paanut
Yhdistetyn nimikkeistö 47 ja 48	Yhdistetyn nimikkeistön 47 ja 48 ryhmään kuuluva massa ja paperi, lukuun ottamatta bambupohjaisia tuotteita ja keräystuotteita (jätetuotteita)
9403 30, 9403 40, 9403 50 00, 9403 60 ja 9403 90 30	Puuhuonekalut
9406 00 20	Tehdasvalmisteiset rakennukset

Liite 2. Asianomaiset hyödykkeet ja tuotteet puun osalta (Asetus 2023/1115/EU)

Asianomainen hyödyke	Asianomaiset tuotteet
4402	Polttopuu, rankoina, pölkkyinä, halkoina, oksina, risukimppuina tai niiden kaltaisissa muodoissa; puu lastuina ja hakkeena; sahanpuru ja puujäte, myös pölkyiksi, briketeiksi, pelleteiksi tai niiden kaltaiseen muotoon yhteen puristettu
4402	Puuhiili (myös kuori- ja pähkinähiili), myös yhteenpuristettu
4403	Raakapuu, myös jos siitä on poistettu kuori tai pintapuu, tai karkeasti syrjäty puu
4404	Vannepuu; halkaistut pylväät; teroitett, mutta pituussuunnassa sahaamattomat puupaalut, -seipäät ja -kepit; puukepit, karkeasti muotoillut, mutta ei sorvatut, taivutett, ei muulla tavalla valmistett, kävelykeppien, saateenvarjojen, työkalujen varsien tai niiden kaltaisten tavaroiden valmistukseen soveltuvat; puusäleet ja niiden kaltaiset tavarat
4405	Lastuvilla; puujauho
4406	Puiset rata- ja raitiotiepölkkyt
4407	Puu, sahattu tai veistetty (chipped) pituussuunnassa, tasoleikattu tai viiluksi sorvattu, myös höylätty, hiottu tai päistään jatkettu, paksuus suurempi kuin 6 mm
4408	Viilut vanerointia (myös kerrostettua puuta tasoleikkaamalla saadut), ristiinliimattua vaneria tai niiden kaltaista kerrostettua puuta varten ja muu puu, sahattu pituussuunnassa, tasoleikattu tai viiluksi sorvattu, myös höylätty, hiottu, saumattu tai päistään jatkettu, paksuus enintään 6 mm
4409	Puu (myös yhdistämättömät laatat ja rimat parkettilattioita varten), yhdeltä tai useammalta syrjältä, pinnalta tai päästä koko pituudelta muotoiltu (pontattu, puolipontattu, viistottu, pontattu viistotuun syrjään tai päin, helmipontattu, tehty muotolistoiksi tai -laudoiksi, pyöristetty tai vastaavilla tavoilla työstetty), myös höylätty, hiottu tai päistään jatkettu
4410	Puusta tai muusta puumaisesta aineesta valmistettu lastulevy ja "oriented strand board" -levy sekä niiden kaltaiset levyt (esimerkiksi "waferboard"-levyt), myös hartsilla tai muulla orgaanisella sideaineella yhteenpuristetut
4411	Puusta tai muusta puumaisesta aineesta valmistettu kuitulevy, myös hartsilla tai muulla orgaanisella sideaineella yhteenpuristettu
4412	Ristiinliimattu vaneri, vaneroidut puulevyt ja niiden kaltaiset kerrostettu puu
4413	Tiivistetty puu, möhkäleinä, levyinä, rimoina tai profiileina
4414	Puiset maalausten, valokuvien, peilien ja niiden kaltaisten tavaroiden kehykset
4415	Puiset pakkauslaatikot, -rasiat, -häkit, -pytyt ja niiden kaltaiset päällykset; puiset kaapeli- ja johdinkelat; kuormalavat, laatikkokuormalavat ja muut puiset lastauslavat; puiset kuormauslavojen lavakaulukset (lukuun ottamatta pakkausmateriaaleja, joita käytetään yksinomaan toisen markkinoille saatetun tuotteen tukemisessa, suojaamisessa tai kantamisessa)
4416	Puiset drittelit, tynnyrit, sammiot, saavit ja muut tynnyriteokset sekä niiden puuosat, myös kimmet
4417	Puiset työkalut ja -välineet, työkalujen ja -välineiden rungot, varret ja kädensijat, luudan-, harjan- ja siveltimenrungot, -varret ja -kädensijat; puiset jalkineiden lestit ja pakotuspuit
4418	Rakennuspuusepän ja kirvesmiehen tuotteet, myös puiset solulevyt, yhdistetyt lattialaatat, päreet ja paanut
4419	Puiset pöytä- ja keittiöesineet
4420	Puumosaikki ja upotekoristeinen puu; puiset koru- tai ruokailuvälinepöydät ja -kotelot sekä niiden kaltaiset tavarat; puiset pienoisteokset ja muut koriste-esineet; puiset 94 ryhmään kuulumattomat kalusteet
4421	Muut puusta valmistett, tavarat
ex 49	Paperiset kirjat, sanomalehdet, kuvat ja muut painotuotteet, käsikirjoitukset, konekirjoitukset ja työpiirustukset
ex 9401	Puiset istuimet (muut kuin nimikkeeseen 9402 kuuluvat), myös vuoteiksi muunnettavat, sekä niiden osat
9403 30 , 9403 40 , 9403 50 , 9403 60 9403 91	Puuhuonekalut sekä niiden osat
9406 10	Tehdasvalmisteiset rakennukset, puuta

Liite 3. Asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus (Asetus 2023/1115/EU)

LIITE II

Asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus

Asianmukaista huolellisuutta koskevaan vakuutukseen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti sisällytettävät tiedot:

1. Toimijan nimi, osoite ja jos kyseessä ovat markkinoille saapuvat tai niiltä lähtevät asianomaiset hyödykkeet ja asianomaiset tuotteet, asetuksen (EU) N:o 952/2013 9 artiklan mukainen taloudellisen toimijan rekisteröinti- ja tunnistenumero (EORI-numero).
2. Sen asianomaisen tuotteen harmonoidun järjestelmän koodi, vapaamuotoinen kuvaus, mukaan lukien kaupp nimi sekä tarvittaessa täydellinen tieteellinen nimi, ja määrä, jonka toimija aikoo saattaa markkinoille tai viedä. Markkinoille saapuvien tai niiltä lähtevien asianomaisten tuotteiden osalta määrä ilmaistaan nettopainokilogrammina ja tarvittaessa käyttäen harmonoidun järjestelmän koodia vastaavaa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteessä I vahvistettua paljousyksikköä tai kaikissa muissa tapauksissa määrä ilmaistaan nettopainona tai tarvittaessa -tilavuutena taikka yksikköjen lukumääränä. Paljousyksikköä voidaan käyttää, jos se on määritelty johdonmukaisesti kaikille asianmukaista huolellisuutta koskevassa vakuutuksessa tarkoitetuille harmonoidun järjestelmän koodin mukaisille mahdollisille alanimikkeille.
3. Tuotantomaa ja kaikkien niiden maa-alueiden maantieteellinen sijainti, joilla asianomaiset hyödykkeet on tuotettu. Niiden asianomaisten tuotteiden osalta, jotka sisältävät nautaeläintä tai jotka on valmistettu nautaeläimiä käyttäen, ja sellaisten asianomaisten tuotteiden osalta, joiden ravintona on käytetty asianomaisia tuotteita, maantieteellisen sijainnin on viitattava kaikkiin tiloihin, joilla nautaeläimiä pidettiin. Jos asianomainen tuote sisältää eri maa-alueilla tuotettuja hyödykkeitä tai on valmistettu käyttäen niitä, kaikkien maa-alueiden maantieteellinen sijainti on ilmoitettava 9 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti.
4. Niiden toimijoiden osalta, jotka viittaavat olemassa olevaan asianmukaista huolellisuutta koskevaan vakuutukseen 4 artiklan 8 ja 9 kohdan nojalla, tällaisen asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen viitenumero.
5. Seuraava teksti: "Esittämällä tämän asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen toimija vahvistaa, että asetuksen (EU) 2023/1115 mukaista asianmukaista huolellisuutta on noudatettu ja että riskiä ei ole havaittu lainkaan tai on havaittu vain merkityksettömän alhainen riski siitä, että asianmukaiset tuotteet eivät ole kyseisen asetuksen 3 artiklan a tai b alakohdan mukaisia."
6. Allekirjoitus seuraavassa muodossa:
"Seuraavan puolesta allekirjoitettu:
Päivämäärä:
Nimi ja tehtävä: Allekirjoitus:"